

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Nr ewid. 175/2000/P/99/050/DSP

DSPiP-41008-99

INFORMACJA
o wynikach kontroli prywatyzacji Telekomunikacji Polskiej SA

SPIS TREŚCI

	strona
CZĘŚĆ OGÓLNA	
Charakterystyka kontroli	1
Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności	2
Wnioski	8
 CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA	
Charakterystyka stanu prawnego	9
Kalendarium ważniejszych decyzji i zdarzeń w procesie prywatyzacji Telekomunikacji Polskiej SA	16
Charakterystyka branży telekomunikacyjnej	19
Przygotowanie prywatyzacji TP SA	22
Nadzór właścicielski	26
Analizy przedprywatyzacyjne, wybór drogi prywatyzacji, wycena wartości spółki	30
Realizacja I etapu prywatyzacji – sprzedaż akcji w ofercie publicznej, nieodpłatne udostępnienie akcji osobom uprawnionym	44
Sytuacja ekonomiczno-finansowa TP SA w latach 1995 – 1999	48
Wybrane aspekty działalności TP SA	56
 POSTĘPOWANIE KONTROLNE I DZIAŁANIA PODJĘTE PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI	
	66

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

1. Charakterystyka kontroli

***Temat, badany okres i czas
przeprowadzenia kontroli***

lata 1995-1999.

Najwyższa Izba kontroli przeprowadziła w okresie od 24 sierpnia 1999 r. do 15 maja 2000 r., ujętą w rocznym planie pracy (P/99/050), kontrolę I etapu prywatyzacji Telekomunikacji Polskiej SA w Warszawie (zwanej dalej TP SA), a także procesu wyboru doradcy Ministra Skarbu Państwa w II etapie tej prywatyzacji. Kontrolą objęto

Cel i zakres kontroli

Celem kontroli było ustalenie i ocena stanu przekształceń własnościowych TP SA, w tym przygotowania oraz przebiegu procesu prywatyzacji w latach 1995-1999, a w szczególności:

- działań prywatyzacyjnych podejmowanych przez Ministra Łączności, Ministra SP oraz organy Spółki,
- działalności Ministra Łączności, a następnie Ministra SP w zakresie sprawowania nadzoru właścicielskiego,
- realizacji programów inwestycyjnych w latach poprzedzających prywatyzację i innych działań restrukturyzacyjnych,
- działalności TP SA w związku z jej pozycją monopolistyczną na krajowym rynku usług telekomunikacyjnych,
- stanu ekonomiczno - finansowego Spółki,
- zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa w procesie prywatyzacji, w tym:
 - prawidłowości wyboru doradcy w I oraz II etapie prywatyzacji,
 - prawidłowości wyceny i ustalenia ceny zbycia akcji TP SA,
 - efektów finansowych prywatyzacji,
 - realizacji uprawnień pracowniczych związanych z prywatyzacją TP SA.

Badaniami kontrolnymi objęto Ministerstwo Łączności, Ministerstwo Skarbu Państwa, TP SA oraz Schroder Sp. z o.o. – doradcę Ministra Skarbu Państwa w I etapie prywatyzacji TP SA. W niniejszej informacji, wykorzystano ponadto ustalenia Urzędu Skarbowego z kontroli przeprowadzonych w Schroder Sp. z o.o. w części dotyczącej realizacji umowy o doradztwo przy prywatyzacji TP SA, zawartej z Ministrem Przekształceń Własnościowych.

Uczestnicy kontroli

Badania kontrolne przeprowadził Departament Skarbu Państwa i Prywatyzacji oraz Departament Transportu, Gospodarki Morskiej i Łączności NIK.

2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności

1. Rada Ministrów w dniu 9 września 1997 r. zaakceptowała 3-etapowy program prywatyzacji TP SA oraz wyraziła zgodę na realizację I etapu prywatyzacji Spółki przez sprzedaż od 15% do 20% jej akcji oraz podniesienie kapitału akcyjnego w trybie oferty publicznej. W etapie tym zamierzono realizację następujących celów:
 - pozyskanie środków finansowych dla Skarbu Państwa,
 - pozyskanie środków finansowych dla TP SA na realizację jej programu inwestycyjnego,
 - wycenę przez mechanizmy rynkowe oraz upublicznienie TP SA na krajowym i międzynarodowym rynku kapitałowym,
 - otwarcie Spółce drogi do nowych źródeł finansowania,
 - rozwój rynku kapitałowego w Polsce i promowanie szerokiego udziału społeczeństwa w tym rynku.

Strategia prywatyzacji została dwukrotnie zmieniona. W czerwcu 1998 r. Rada Ministrów wyraziła zgodę na sprzedaż w ofercie publicznej 20% do 25% akcji TP SA oraz zastąpienie podwyższenia kapitału akcyjnego emisją obligacji emitowanych przez Spółkę, zaś w październiku 1998 r. na ograniczenie oferty publicznej do 15% akcji.

Działania Ministra Skarbu Państwa, w I etapie prywatyzacji TP SA, Najwyższa Izba Kontroli ocenia w większości jako prawidłowe i uzasadnione. Strategię sprzedaży, wielkość zbywanego pakietu i cenę akcji dostosowywano do zmieniającej się koniunktury na rynkach finansowych. (str. 20-23, 38-43)

Łączne przychody Skarbu Państwa ze sprzedaży akcji TP SA wyniosły 3.146,7 mln zł (929 mln dolarów amerykańskich)¹, zaś koszty poniesione przez MSP wyniosły (do czasu zakończenia kontroli) 44,5 mln zł, czyli stanowiły 1,4% przychodów. (str. 45)

Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości, jakie wystąpiły w działaniach Ministra Skarbu Państwa, dotyczyły: wyboru doradcy w I etapie prywatyzacji, określenia zakresu prac zleconych doradcy, obsadzania członków Rady Nadzorczej TP SA oraz sprawowania przez Ministra Skarbu Państwa nadzoru właścicielskiego nad Spółką. Wyniki kontroli nie wskazują aby miały one znaczący wpływ na realizację celów I etapu prywatyzacji TP SA, w tym zapewnienie odpowiednich wpływów do budżetu. Spowodowały one natomiast wyższe koszty doradztwa (poniesione i przewidziane do poniesienia w wyniku zawartych umów) o łączną kwotę 27.483.213 zł.

2. Postępowania na wybór doradców przy prywatyzacji w I i II etapie przeprowadzone zostały z naruszeniem ustawy o zamówieniach publicznych, w sposób wskazujący na preferowanie wybranych wykonawców i mogący być podstawą, zwłaszcza dla pozostałych uczestników przetargów, posądzeń o korupcję.
- 2.1. W dwustopniowym postępowaniu przetargowym na wybór doradcy Ministra SP przy I etapie prywatyzacji TP SA stwierdzono następujące nieprawidłowości:
 - skrócono termin składania ofert bez wymaganej ustawą o zamówieniach publicznych zgody Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych. Zamiast ustawowego terminu, nie krótszego niż 6 tygodni, wyznaczono termin 4 tygodni od dnia publikacji ogłoszenia,
 - nierzetelnie przedstawiono informacje o zamówieniu publicznym w „Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia” oraz w ogłoszeniu opublikowanym w „Rzeczypospolitej”, pomijając kwestię stosowania preferencji krajowych,
 - wbrew postanowieniom ustawy o zamówieniach publicznych zakwalifikowano do dalszego postępowania 3 oferty. Zawierały one braki formalne - każda z nich zawierała po jednym dokumencie nie spełniającym wymogów SIWZ,
 - niezasadnie - zdaniem Izby - przyjęto jako kryterium cenowe jedynie całkowity koszt oferty, tj. koszty łącznie ponoszone przez Skarb Państwa i TP SA. W tej sytuacji wysokość kosztów Skarbu Państwa nie

¹ Według kursów w obowiązujących w trakcie prywatyzacji, tj. listopad – grudzień 1998 r.

była istotna dla dokonujących wyboru oferty. W konsekwencji doprowadziło to do zawyżenia kosztów poniesionych przez Skarb Państwa ,

- błędne było rozstrzygnięcie przetargu i wybór oferty Schroder Polska Sp. z o.o. za kwotę 64.340.101 zł. Do oceny cenowej nie dopuszczono oferty tańszej, a jednocześnie wyżej ocenionej pod względem merytorycznym, w której przedstawione zostały „przesłanki” wyliczenia ceny, potraktowane przez Komisję Przetargową jako warunki stawiane przez oferenta. Ekspertyza prawna zlecona przez MSP dawała możliwość uznania tej oferty za poprawną, a przepisy ustawy o zamówieniach publicznych stwarzały możliwość żądania - w takim przypadku - stosownych wyjaśnień. Z żadnej z tych możliwości Komisja Przetargowa jednak nie skorzystała. W rezultacie takiego nierzetelnego działania przetarg wygrała oferta droższa, przez co koszty I etapu prywatyzacji TP SA poniesione i przewidziane do jeszcze do poniesienia przez Skarb Państwa były wyższe o 25.847.009 zł (wg warunków zamówienia różnica wynosiła 38.256.668 zł). (str. 30-34)

2.2. Zakres usługi zamówionej w Schroder Polska Sp. z o.o., doradcy Ministra Skarbu Państwa w I etapie prywatyzacji TP SA, niezasadnie obejmował nieodpłatne udostępnienie akcji pracownikom TP SA, Poczty Polskiej i innym uprawnionym osobom:

- doradca był zbędnym pośrednikiem, bowiem Minister Skarbu Państwa już wcześniej zawarł z TPSA umowę o nieodpłatne wykonanie czynności technicznych związanych z udostępnieniem ww. akcji, zaś pozostałe czynności wykonywało biuro maklerskie, jako podwykonawca doradcy,
- prowizja dla doradcy w wysokości 1,22% wartości nominalnej udostępnionych akcji określona została w ofercie doradcy i nie podlegała negocjacji, podczas gdy w kilku wcześniejszych prywatyzacjach prowizja dotycząca tego zakresu czynności była ustalana w wysokości od 0% do 0,25%, W wyniku zmian dokonanych w kapitale akcyjnym TP SA, po zawarciu ww. umowy, kwota należnej prowizji wzrosła przeszło 8-krotnie, mimo iż nie zmienił się zakres wykonywanych zadań, co spowodowało powstanie groźby nieuzasadnionego wzrostu wydatków Skarbu Państwa o 6.771.000 zł. O niebezpieczeństwie powstania niepowetowanej szkody w mieniu Skarbu Państwa i konieczności renegotjowania w tym zakresie umowy ze Schroder Polska Sp. z o.o. kontrolerzy informowali, w trybie art. 51 ustawy o NIK, Ministra Skarbu Państwa jeszcze w trakcie kontroli. Działania Ministra po tej informacji szkodzie tej zapobiegły. (str. 36-39)

Niezasadne było objęcie zakresem umowy ze Schroder Polska Sp. z o.o. zadania przeprowadzenia kampanii promocyjno-informacyjnej, dotyczącej wprowadzenia akcji TP SA do publicznego obrotu, w sytuacji gdy koszty tej kampanii nie były jednocześnie objęte postępowaniem przetargowym, a TP SA została zobowiązana do zawarcia umowy z bezpośrednim wykonawcą tego zakresu prac oraz pokrycia jej kosztów.

2.3. Ponownej oceny ofert, złożonych w przetargu nieograniczonym na wybór doradcy Ministra Skarbu Państwa w II etapie prywatyzacji TP SA, dokonała Komisja Przetargowa w tym samym składzie, który w trakcie pierwszej oceny podejmował działania niezgodne z ustawą o zamówieniach publicznych i trybem postępowania określonym w „Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia”. Zespół Arbitrów UZP, potwierdziwszy większość zarzutów stawianych przez jednego z uczestników przetargu, w tym nieprawidłowość oceny ofert pod względem doświadczeń i kwalifikacji oferentów, zobowiązał MSP do powtórnej oceny złożonych ofert. Członkowie Komisji, przy ponownej ocenie nie uwzględnili w pełni stanowiska UZP i ponownie dokonali wyboru tej samej oferty, odrzucając ofertę korzystniejszą dla Skarbu Państwa, tańszą o 1.636.204 zł od oferty przyjętej. (str. 34-36)

3. Zarząd Schroder Polska Sp. z o.o. - doradcy Ministra SP w I etapie prywatyzacji, odmówił przedstawienia kontrolującym umów z podwykonawcami oraz dokumentacji Spółki dotyczącej rozliczeń podatku dochodowego od osób prawnych i podatku od towarów i usług. Nieudostępnienie tych dokumentów nie pozwoliło na ustalenie źródeł kosztów poniesionych przez doradcę w związku z pracami wykonanymi na rzecz MSP i TP SA, w tym kosztów poniesionych na rzecz podwykonawców krajowych, a zatem dokonania oceny, czy spełnione zostały warunki zastosowania preferencji krajowych w realizacji zamówienia publicznego. Uniemożliwiono również kontrolę prawidłowości rozliczeń podatkowych z tytułu umowy pomiędzy MSP i Schroder Polska Sp. z o.o., a także wyjaśnienie przyczyn rozbieżności danych przedstawianych Urzędowi Kontroli Skarbowej i Najwyższej Izbie Kontroli. (str. 39-40)

4. Minister Skarbu Państwa w grudniu 1997 r., tj. u progu procesu przekształceń, zmienił skład Rady Nadzorczej TP SA, a za jej pośrednictwem również Zarząd Spółki. Ustalenia kontroli podważają wiarygodność wyjaśnień Ministra Skarbu Państwa odnośnie przyczyn dokonanych zmian i wskazują, iż nie miały one charakteru merytorycznego. (str. 28-30)

Niektóre decyzje Ministra Skarbu Państwa, występującego w roli Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy TP SA, naruszały obowiązujące w MSP przepisy dotyczące doboru członków rad nadzorczych. Do Rady Nadzorczej TP SA desygnowano bowiem osoby spoza „Bazy kandydatów na członków rad nadzorczych”, prowadzonej w Ministerstwie Skarbu Państwa. Ponadto nie sprawdzono czy ww. osoby spełniają kryteria obowiązujące członków rad nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa. (str. 27-28)

5. Polityka telekomunikacyjna państwa miała na celu stworzenie sprzyjających warunków dla działalności TP SA na rynku i zapewnienie ochrony prawnej jej interesów. Ustawa z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności² stanowi, że działalność w dziedzinie telekomunikacji prowadzą podmioty, które otrzymały koncesję lub zezwolenie. Nowi operatorzy, eksploatujący sieci lokalne, do końca 1995 r. przyłączyli zaledwie 35 tys. abonentów, zaś do końca 1998 r. 318 tys. abonentów. Do końca 1999 r. Minister Łączności nie wydał ani jednego zezwolenia na świadczenie usług międzystrefowych. Ustawa o łączności zachowuje wyłączność TP SA na połączenia międzynarodowe. Zgodnie z międzynarodową umową GATS-WTO TP SA pozostanie monopolistą na rynku usług międzynarodowych do końca 2003 r. (str. 19-21)

TP SA korzystała z dominującej pozycji na rynku, nie unikając stosowania praktyk monopolistycznych, polegających głównie na utrudnianiu działania konkurencji lub próbach narzucania kontrahentom niekorzystnych dla nich warunków umów, a także nieuczciwego kształtowania opłat za usługi. W ostatnich 4 latach UOKiK podjął przeciwko Spółce 36 postępowań administracyjnych, z których 21 zostało rozstrzygniętych na niekorzyść TP SA, 8 postępowań umorzono (w tym 4 na skutek polubownego załatwienia sprawy), a tylko 2 postępowania Sądu Antymonopolowego rozstrzygnięte zostały na korzyść TP SA. (str. 56-59)

6. Postępowanie wszczęte z inicjatywy ok. 400 gmin, zmuszonych w przeszłości przez TP SA do nieodpłatnego przekazania na jej rzecz majątku powstałego w procesie telefonizacji wsi, stanowi poważny problemem z punktu widzenia przyszłej sytuacji Spółki. Wartość majątku, przekazanego w formie darowizny, wyniosła wg stanu na dzień 31 grudnia 1996r. ponad 600 mln zł. UOKiK zobowiązał TP SA do zawarcia z 2 gminami porozumień i zwrotu kwot w łącznej wysokości ok. 950 tys. zł, oraz do wspólnego określenia z kolejnym związkiem gmin kwoty do zwrotu. TP SA odwołała się od tych decyzji do Sądu Antymonopolowego.

Minister Skarbu Państwa nie mógł uwzględnić w procesie prywatyzacji TP SA środków na zwrot gminom nakładów inwestycyjnych, wniesionych do tego przedsięwzięcia, co było przedmiotem dezyderatu nr 2 Sejmowej Komisji Skarbu Państwa, Uwłaszczenia i Prywatyzacji do Rady Ministrów. Ustawa budżetowa na 1998 r. nie przewidywała, aby część środków uzyskanych z prywatyzacji TP SA została przeznaczona na zwrot gminom ww. nakładów inwestycyjnych. Minister Skarbu Państwa nie mógł więc dokonać takich wydatków ze środków pochodzących z wpływów ze sprzedaży akcji Spółki w ofercie publicznej. (str. 57)

7. Władze Spółki właściwie i aktywnie współpracowały z właścicielem (Skarbem Państwa) w procesie prywatyzacji oraz realizowały uchwały WZA. W lutym 1996 r. powołano Zespół Ekspertów ds. Restrukturyzacji, powołano Biuro prywatyzacji funkcjonujące w latach 1998-1999, sfinansowano działania przedprywatyzacyjne, wykonano czynności techniczne związane z nieodpłatnym udostępnieniem akcji TP SA osobom uprawnionym. (str. 25-26, 45)
8. Najwyższa Izba Kontroli zwróciła uwagę na drastyczny wzrost wynagrodzeń kadry kierowniczej TP SA w latach 1995-1999. Tempo przyrostu płac było zróżnicowane – tym wyższe, im wyższy był szczebel zarządzania. Średnia płaca Członka Zarządu wzrosła w tym czasie z 6,9 przeciętnych płac w Spółce do 24,5 (za 9 miesięcy 1999 r.). W tym samym czasie realny³ zysk brutto Spółki zmniejszył się niemal o połowę. (str. 50-55)
9. Spółka prowadziła intensywne działania inwestycyjne i restrukturyzacyjne w celu dostosowania do działania w warunkach konkurencji. Współpraca przy restrukturyzacji z firmą McKinsey & Company Poland Sp. z o.o. cechowała się jednak bardzo wysokimi kosztami (44,7 mln zł), a popełnione w jej trakcie błędy spowodowały opóźnienia we wdrożeniu programu i brak dostatecznego poparcia załogi dla planowanych zmian restrukturyzacyjnych. Wbrew zasadom gospodarności (minimalizacja kosztów), tylko pierwsza umowa z siedmiu, na kwotę stanowiącą zaledwie 4% całości wynagrodzenia, została zawarta przez TP SA w wyniku postępowania przetargowego, obciążonego zresztą poważnymi uchybieniami. (str. 59-63)

² j.t. Dz.U. z 1995 r. Nr 117, poz. 564, ze zm.

³ Z uwzględnieniem stopy inflacji w tym okresie

10. Pierwszy etap prywatyzacji umożliwił TP SA emisję obligacji na międzynarodowym rynku kapitałowym i przeznaczenie znacznych środków finansowych na inwestycje. Ich łączny koszt w latach 1995-2008 został oszacowany na około 50.000 mln zł. Kolejne emisje obligacji powodują jednak coraz większe zadłużenie, którego obsługa w przyszłości może być trudna. Może temu zapobiec wprowadzenie do Spółki, w lipcu 2000 r., inwestora strategicznego. (str. 63-65)
11. Wyniki kontroli I etapu prywatyzacji Telekomunikacji Polskiej SA w Warszawie, a także procesu wyboru doradcy Ministra Skarbu Państwa w II etapie tej prywatyzacji, wskazały na istnienie pewnych obszarów korupcyjnych. Ujawniły się one zwłaszcza w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego na wybór doradców prywatyzacyjnych. W niniejszej kontroli stwierdzono preferencyjne potraktowanie niektórych podmiotów przez komisje przetargowe, a także nieprzestrzeganie przez nie zasad określonych w ustawie o zamówieniach publicznych, tj.: równych praw dla wszystkich składających ofertę, stałości kryteriów oceny określonych w SIWZ, wyboru najkorzystniejszej oferty, nieuwzględnieniu przy ponownej ocenie ofert orzeczenia Kolegium Arbitrów przy UZP. (str. 30-40)

3. Wnioski

Wyniki kontroli wskazują na potrzebę podjęcia działań mających na celu eliminację wciąż występujących nieprawidłowości w stosowaniu ustawy o zamówieniach publicznych i kontroli wykorzystania środków Skarbu Państwa wydatkowanych na realizację tych zamówień.

1. Ustalenia, dotyczące działań realizowanych przez Ministra Skarbu Państwa, w zakresie wyboru doradców przy prowadzonych procesach prywatyzacyjnych oraz zakresu zawieranych umów z tymi doradcami, wykazały nieprawidłowość i nieprzejrzystość kryteriów stosowanych dla wyboru najlepszej oferty, wadliwość postępowań ofertowych oraz nadmierne rozszerzanie zakresu zamawianych prac. Podobne oceny i uwagi przedstawiała Najwyższa Izba Kontroli w poprzednich informacjach dotyczących procesów prywatyzacyjnych. Niezbędne jest więc podjęcie przez Ministra Skarbu Państwa zdecydowanych i skutecznych działań w celu wyeliminowania takich nieprawidłowości w dalszych działaniach prywatyzacyjnych.
2. W związku z informacją przekazaną Ministrowi Skarbu Państwa jeszcze w czasie kontroli, a następnie w wystąpieniu pokontrolnym, dotyczącą zagrożenia poniesienia zbędnych kosztów w kwocie 6.771.000 zł, konieczne jest doprowadzenie przez Ministra Skarbu Państwa do ostatecznego usankcjonowania wynegocjowanych z doradcą uzgodnień w zakresie wysokości prowizji za udostępnienie akcji TP SA uprawnionym pracownikom (o czym Minister poinformował w odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne NIK), a następnie rozliczenia tych kosztów.
3. Minister Skarbu Państwa powinien rozważyć czy, w związku z niedostępnością NIK pełnej dokumentacji dotyczącej realizacji zamówienia publicznego przez Schroder Polska Sp. z o.o., podmiot ten jest dostatecznie wiarygodnym partnerem dla realizacji umów o doradztwo objętych zamówieniami publicznymi i czy powinien w związku z tym brać udział w następnych procesach prywatyzacyjnych.
4. Wyniki kontroli wskazują na konieczność przyjęcia zasady zawierania, przez reprezentantów Skarbu Państwa w umowach o wykonanie zamówień publicznych, dotyczących min. doradztwa prywatyzacyjnego, postanowień zobowiązujących podmioty wykonujące te zamówienia do:
 - prowadzenia wyodrębnionej ewidencji (księgowej lub pozaksięgowej) wydatków poniesionych na realizację zamówień publicznych,
 - zagwarantowania zamawiającemu wglądu do tej ewidencji oraz innych dokumentów niezbędnych do stwierdzenia prawidłowości wykonania umów.

Procedurę taką wprowadził np. Bank Światowy, który w zawieranych umowach stosuje praktykę zawierania klauzul wymagających od konsultantów, wykonawców lub dostawców umożliwienia bankowi kontroli rachunków oraz dokumentów dotyczących zamówienia.

5. W związku z nasileniem się zjawiska niepoddawania się kontroli państwowej przez podmioty wykonujące zamówienia publiczne na rzecz państwa lub samorządu terytorialnego, a jednocześnie mając na względzie obszar korupcyjny, jakim może być taka realizacja, wydaje się uzasadnione sformułowanie wniosku de lege ferenda, dotyczącego rozważenia potrzeby nowelizacji ustawy o zamówieniach publicznych, w celu trwałego lub czasowego wyłączenia z wykonywania zamówień publicznych podmiotów uchylających się od kontroli w zakresie realizacji tych zamówień.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

1. Charakterystyka stanu prawnego

Ustawa z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności

Na mocy przepisów ustawy o łączności TP SA może prowadzić działalność w dziedzinie telekomunikacji. Ustawa nakłada na Spółkę obowiązek wykonywania zadań na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa. Operator sieci telekomunikacyjnej jest obowiązany uzgodnić z Ministrem Łączności plany budowy, przebudowy lub rozbudowy sieci telekomunikacyjnych. Minister Łączności wyznacza podmioty uprawnione do wydawania opinii na temat planów przedstawionych do uzgodnienia. Ustawa reguluje zasady wydawania koncesji na świadczenie usług telekomunikacyjnych, zezwoleń na zakładanie i używanie radiokomunikacyjnych urządzeń nadawczych i odbiorczych, zezwoleń na zakładanie i używanie urządzeń lub sieci telekomunikacyjnych. W celu wyboru podmiotu, któremu Minister Łączności wyda koncesję zarządza się przeprowadzenie przetargu, określając jednocześnie tryb i warunki przeprowadzenia przetargu.

Koncesja na świadczenie usług telekomunikacyjnych w sieciach telefonicznych użytku publicznego, sieciach telefonii ruchomej typu komórkowego, innych sieciach telekomunikacyjnych użytku publicznego o zasięgach przekraczających geograficzny obszar jednej strefy numeracyjnej może być wydana podmiotowi zagranicznemu lub spółce z udziałem podmiotów zagranicznych tylko wtedy, gdy udział podmiotów zagranicznych w kapitale zakładowym lub akcyjnym spółki nie przekracza 49% oraz gdy umowa lub statut spółki przewidują:

- 1) że członkami zarządu spółki i rady nadzorczej będą w większości obywatele polscy zamieszkali w Polsce oraz,
- 2) że w zgromadzeniu wspólników lub walnym zgromadzeniu udział głosów podmiotu zagranicznego i podmiotów kontrolowanych przez podmioty zagraniczne nie może przekroczyć 49%.

Minister Łączności w porozumieniu z Ministrem Finansów określa, w drodze rozporządzenia, wysokość i sposób uiszczania (przez osoby, które uzyskały zezwolenie) opłat za używanie linii, urządzeń lub sieci telekomunikacyjnej.

Opłaty za usługi telekomunikacyjne ustala operator, z tym, że Minister Łączności może wprowadzać opłaty maksymalne za usługi telekomunikacyjne o charakterze powszechnym a wysokość opłat za wykonywanie międzynarodowych usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym ustalana jest w uzgodnieniu z Ministrem Łączności.

Prywatyzacja

Zbywanie akcji Skarbu Państwa

Z zastrzeżeniem art. 36 i 37 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych⁴, akcje należące do Skarbu Państwa są zbywane w trybie:

1. oferty ogłoszonej publicznie,
2. przetargu publicznego,
3. rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia.

Rada Ministrów rozporządzeniem z dnia 29 lipca 1997 r. w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa, zasad finansowania zbycia akcji oraz formy zapłaty za te akcje⁵ określiła szczegółowy tryb zbywania akcji oraz warunki, jakie powinny spełniać:

1. oferta zbycia akcji,
2. zaproszenie do składania ofert nabycia akcji
3. zaproszenie do rokowań,

które mogą dotyczyć zobowiązań inwestycyjnych, zobowiązań związanych z ochroną środowiska, a także zobowiązań związanych z ochroną interesów pracowników i innych osób związanych ze spółką.

Uprawnienia pracowników

Ustawa o łączności stanowi, że pula akcji Spółki przeznaczona do nieodpłatnego zbywania zostanie podzielona na równych prawach między obecnych pracowników TP SA i pracowników Poczty Polskiej, którzy pracowali w PPTiT w dniu jej podzielenia. W zakresie dotyczącym prawa do nieodpłatnego nabycia akcji Spółki przez uprawnionych pracowników stosuje się przepisy ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, z tym, że uprawnionymi pracownikami są:

- 1) osoby będące w dniu przekształcenia pracownikami PPTiT oraz
- 2) osoby, które przepracowały co najmniej dziesięć lat w PPTiT lub w TP SA, a rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło wskutek przejścia na emeryturę lub rentę albo z przyczyn dotyczących zakładu pracy,
- 3) osoby, które po przepracowaniu dziesięciu lat w PPTiT lub TP SA zostały przejęte przez inne zakłady pracy,
- 4) pracownicy TP SA, zatrudnieni w tej spółce po dniu przekształcania, którzy pozostawali z tą spółką w stosunku pracy w dniu 30 czerwca 1998 r.

Minister Skarbu Państwa rozporządzeniem z dnia 3 kwietnia 1997 r.⁶ określił szczegółowe zasady podziału uprawnionych pracowników na grupy i ustalenia liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz tryb nabywania akcji przez uprawnionych pracowników.

Skarb Państwa miał przystąpić do nieodpłatnego zbywania akcji TP SA po trzech miesiącach od upływu terminu do składania oświadczeń o zamiarze nieodpłatnego

⁴ Dz.U. Nr 118, poz. 561 ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 95, poz. 578 ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 33/97 r., poz. 200

nabycia akcji (29 czerwca 1999 r.). Prawo do nieodpłatnego nabycia tych akcji wygasło z upływem sześciu miesięcy od dnia przystąpienia przez Skarb Państwa do ich zbywania (tj. 29 grudnia 1999 r.).

Akcje nabyte nieodpłatnie przez uprawnionych pracowników nie mogą być przedmiotem obrotu przed upływem dwóch lat od dnia zbycia przez Skarb Państwa pierwszych akcji na zasadach ogólnych, z tym że akcje nabyte przez pracowników pełniących funkcję członków zarządu spółki - przed upływem trzech lat od dnia zbycia przez Skarb Państwa pierwszych akcji na zasadach ogólnych.

Umowa mająca za przedmiot zbycie akcji nabytych nieodpłatnie, zawarta przed upływem wyżej określonych terminów, jest nieważna.

Reforma Centrum

W związku z „Reformą Centrum” ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące funkcjonowanie gospodarki i administracji publicznej⁷ z dniem 1 stycznia 1997 r. do zakresu działania Ministra Skarbu Państwa, zgodnie z art. 10 ust. 2 ww. ustawy, przeszły zadania i kompetencje w zakresie wykonywania praw z akcji i udziałów należących do Skarbu Państwa, wykonywanych - przed dniem wejścia w życie ustawy - przez Ministra Łączności.

Rada Ministrów rozporządzeniem z dnia 23 grudnia 1996 r. w sprawie trybu i terminów przejęcia przez Ministra Skarbu Państwa akcji i udziałów Skarbu Państwa oraz zakresu informacji o niektórych z przejmowanych akcji i udziałów⁸ zarządziła, że z dniem 1 stycznia 1997 r. Minister Skarbu Państwa przejmuje zadania i kompetencje praw z akcji i udziałów w spółkach, należących do Skarbu Państwa

Wpłaty z zysku, oprocentowanie kapitału

Od 1 stycznia 1996 r. zgodnie z ustawą z dnia 1 grudnia 1995 r. o wpłatach z zysku przez jednoosobowe spółki Skarbu Państwa⁹, jsSP oraz spółki, w których wszystkie akcje są własnością Skarbu Państwa, z wyjątkiem akcji nieodpłatnie udostępnionych pracownikom są obowiązane do dokonywania wpłat w wysokości 15% zysku po opodatkowaniu podatkiem dochodowym, zwanych dalej wpłatami z zysku, na rzecz budżetu państwa. Wpłaty z zysku dokonywane są zaliczkowo w okresach miesięcznych lub kwartalnych. Ostateczne rozliczenie następuje po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego. Wyboru okresu, za jaki będzie dokonywana zaliczka, dokonuje spółka. Podstawą ustalenia wysokości zaliczki jest zysk po opodatkowaniu podatkiem dochodowym osiągnięty w danym okresie, liczony w rachunku

⁷ Dz. U. Nr 106, poz. 497, z późn. zm.

⁸ Dz. U. Nr 157, poz. 791

⁹ Dz. U. Nr 154, poz. 792

narastającym. Do wpłat z zysku stosuje się przepisy o zobowiązaniach podatkowych¹⁰. Minister Finansów rozporządzeniem z dnia 21 lutego 1996 r. w sprawie określenia trybu i terminów dokonywania wpłat z zysku oraz składania deklaracji przez jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, a także określenia wzorów tych deklaracji¹¹ określił tryb postępowania przy dokonywaniu wpłat. W przypadku zbycia akcji (udziałów) na zasadach i w trybie przepisów o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, obowiązek dokonywania wpłat z zysku ustaje z końcem miesiąca, w którym dokonano zbycia akcji (udziałów).

Podatki

Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych¹² stanowi, że przedmiotem opodatkowania podatkiem dochodowym jest dochód bez względu na rodzaj źródeł przychodów, z jakich dochód ten został osiągnięty. Dochodem jest, nadwyżka sumy przychodów nad kosztami ich uzyskania, osiągnięta w roku podatkowym. Kosztem uzyskania przychodów są odpisy z tytułu zużycia środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych (odpisy amortyzacyjne) dokonywane wyłącznie zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów.

Art. 18a. ww ustawy stanowi, że od podstawy opodatkowania, odlicza się:

- w roku podatkowym - wydatki na cele określone w ustawie, zwane dalej „wydatkami inwestycyjnymi”,
- w następnym roku podatkowym - kwotę stanowiącą połowę wydatków inwestycyjnych odliczonych od podstawy opodatkowania w poprzednim roku podatkowym, zwaną „premią inwestycyjną”.

Łączna kwota wydatków inwestycyjnych odliczonych od podstawy opodatkowania nie może przekroczyć:

- w 1997 r. - 40% podstawy opodatkowania,
- w 1998 r. - 35% podstawy opodatkowania,
- w 1999 r. - 30% podstawy opodatkowania,
- od dnia 1 stycznia 2000 r. - 25% podstawy opodatkowania,

Premia inwestycyjna, nie może przekroczyć:

- w 1998 r. - 20% podstawy opodatkowania,
- w 1999 r. - 15% podstawy opodatkowania,
- od dnia 1 stycznia 2000 r. - 10% podstawy opodatkowania.

Odliczeń powyższych dokonuje się w rozliczeniu podatku za rok podatkowy, w którym podatnik nabył prawo do odliczeń, nie później jednak niż do dnia złożenia, wstępnego zeznania o wysokości dochodu uzyskanego za ten rok. Odliczeń można również dokonywać zaliczkowo w trakcie roku podatkowego.

Zamówienia publiczne

Wyboru doradcy dla potrzeb procesów prywatyzacyjnych dokonuje się na zasadach przepisów ustawy o zamówieniach publicznych¹³ - tj. jawnie, z zachowaniem równości i konkurencyjności podmiotów ubiegających się o zamówienie publiczne oraz z uwzględnieniem racjonalnego i rzetelnego wydatkowania „pieniędzy publicznych”.

¹⁰ rozdział III ustawy z dnia 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa Dz. U. Nr 137, poz. 926 i Nr 160, poz. 1083 - ob. od 01.01.1998 r.

¹¹ Dz. U. Nr 21, poz. 100; zm. Nr 44, poz. 193

¹² Dz.U. Nr 106, poz. 482 ze zm.

¹³ Dz.U. Nr 76, poz. 344 zm. z 1994 r. Nr 130, poz. 645; z 1995 r. Nr 99, poz. 488; z 1997 r. Nr 123, poz. 777, Nr 123, poz. 778; z 1998 r. Nr 119, poz. 773),

Zachowania polegające na nierównym traktowaniu oferentów stanowią naruszenie ustawy i mogą stanowić podstawę protestów i odwołań (art. 79 - 92) z tym, że ustawa ta pozwala na stosowanie preferencji krajowych (art. 18). Ustawa zezwala na wykluczenie z ubiegania się o udzielenie zamówienia publicznego dostawców i wykonawców niewiarygodnych, zalegających z podatkami, skazanych za przestępstwo związane z zamówieniami publicznymi (art. 19).

Wszelkie oświadczenia i zawiadomienia składane przez zamawiających i dostawców lub wykonawców wymagają formy pisemnej (art. 21), z wyjątkami określonymi w art. 15 ust. 1 i art. 71 ust. 1 pkt 7 ustawy.

Podstawowym trybem udzielania zamówienia publicznego jest przetarg nieograniczony (art. 14). Ponadto ustawa dopuszcza w przypadkach określonych w ustawie udzielenie zamówienia publicznego w trybie: przetargu ograniczonego (art. 32), przetargu dwustopniowego (art. 54), negocjacji z zachowaniem konkurencji (art. 64), zapytania o cenę (art. 68), zamówienia z wolnej ręki (art. 71).

Naruszenie zasady, formy lub trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych określonych w ww. ustawie stanowi zgodnie z art. 138 ust. 1 pkt 12 ustawy z 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (poprzednio wynikało to z art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - prawo budżetowe) naruszenie dyscypliny finansów publicznych (poprzednio dyscypliny budżetowej).

Umowy z doradcami w procesach prywatyzacyjnych

Współpraca organów założycielskich i właścicielskich z firmami konsultingowymi opiera się na podpisywanych z tymi firmami umowach cywilnoprawnych. Przy zawieraniu umów zastosowanie mają m.in. przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące:

- zawarcia umowy (art. 66 -72),
- formy czynności prawnych (art. 73 - 81),
- terminów (art. 110 -116),
- umowy o dzieło (art. 627 - 646),
- umowy zlecenia (art. 734 - 751),
- wykonania zobowiązań i skutków ich niewykonania (art. 450 - 486).

Istotne jest wyraźne rozróżnienie charakteru prawnego umów zawieranych z firmami konsultingowymi w zależności od ich przedmiotu, w związku z czym za należyte uznać, że celowe jest zawieranie umów w następującej formie (choć konstrukcja umów w inny sposób jest legalna):

1. umowy zawierane z firmami konsultingowymi, o dokonanie analizy stanu prawnego majątku przedsiębiorstwa oraz o dokonanie analizy ekonomiczno-finansowej, winny mieć charakter umów rezultatu tzn. umów o dzieło (art. 627-643 k.c.). Z umowy o dzieło zamawiający ma roszczenia znacznie szersze niż z innych umów (art. 636 i 637 k.c.),
2. do umów o podejmowanie określonych czynności prawnych w imieniu Skarbu Państwa (np. zbywanie akcji), odpowiednią formą jest umowa zlecenie.

Prawo do nieruchomości

Zgodnie z art. 88a ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości¹⁴, która obowiązywała do dnia 31 grudnia 1997 r., osoby prawne lub osoby fizyczne, które do dnia 5 grudnia 1990 r. uzyskały na działki budowlane, stanowiące własność Skarbu Państwa lub własność gminy, ostateczne decyzje lokalizacyjne, otrzyły w te działki w użytkowanie wieczyste w trybie bezprzetargowym. Zawarcie umowy o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste oraz o przeniesienie własności obiektów budowlanych następowało bez przetargu oraz bez obowiązku wniesienia pierwszej opłaty, która zgodnie z art. 41 ww ustawy, nie mogła być

¹⁴ Dz.U.z 1991 r. Nr 30, poz.127 ze zm. - ob do 31 12 1997 r.

większa niż 25% ceny, lecz nie niższa niż 15% ceny. Roszczenie, o którym mowa wyżej, wygasło jeżeli wnioski zawierające to roszczenie nie zostały złożone do dnia 31 grudnia 1996 r.

Z dniem 1 stycznia 1998 r. weszła w życie ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami¹⁵. W art. 208 powołanej ustawy utrzymano prawo osób fizycznych oraz prawnych, które do dnia 5 grudnia 1990 r. uzyskały ostateczne decyzje lokalizacyjne lub pozwolenia na budowę na nieruchomości stanowiące własność Skarbu Państwa lub własność gminy, otrzymania tych nieruchomości w użytkowanie wieczyste w trybie bezprzetargowym, jeżeli wnioski o oddanie tych nieruchomości zostały złożone przed dniem utraty ważności tych decyzji.

Sąd Najwyższy m.in. w uchwale z dnia 17 grudnia 1996 r. (III CZP 122/96)¹⁶ stanął na stanowisku, że „Osobie spełniającej przesłanki z art. 88 lit. a ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127 ze zm.) przysługuje roszczenie o oddanie nieruchomości w użytkowanie wieczyste.”

2. Kalendarium ważniejszych decyzji i zdarzeń w procesie prywatyzacji TP SA

- 1990-11-23** Uchwalenie przez Sejm RP ustawy o łączności gwarantującej TP SA monopol na świadczenie usług międzynarodowych do dnia 31 grudnia 2001 r.,
- 1991-12-04** Utworzenie TP SA przez Ministra Łączności w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Polska Poczta, Telegraf i Telefon,
- 1995-04-21** Przyjęcie przez Sejm RP Rezolucji zobowiązującej Rząd RP do przedstawienia w terminie do końca I kwartału 1996 r. polityki rozwoju telekomunikacji, w tym sposobów demonopolizacji i prywatyzacji usług,
- 1995-08-18** Rada Ministrów zaakceptowała „Kierunki zmian strukturalnych w polskiej telekomunikacji”, opracowane przez Ministra Łączności. Tym samym rozpoczęty został proces restrukturyzacji, który miał na celu dostosowanie TP SA do działania na wolnym rynku usług telekomunikacyjnych poprzez jej przekształcenie w strukturę korporacyjną,
- 1996-05-28** Rada Ministrów przyjęła „Politykę rozwoju telekomunikacji”, opracowaną przez Ministra Łączności,
- 1997-01-01** Do zakresu działania Ministra Skarbu Państwa, przeszły zadania i kompetencje w zakresie wykonywania praw z akcji TP SA; ich protokolarne przekazanie Ministrowi SP przez Ministra Łączności nastąpiło 27 marca 1997 r.,
- 1997-03-17** KERM zalecił Ministrowi Łączności udostępnienie innym operatorom rynku międzymiastowych usług telekomunikacyjnych od dnia 1 stycznia 1999 r.,

¹⁵ Dz.U.Nr 115, poz. 741

¹⁶ OSNC 1997/3/28, Glosa: Truskiewicz Z. OSP: 1997 r. nr 10 poz.174

- 1997-04-15** Podpisanie w Genewie umowy międzynarodowej „IV Protokół do Układu Ogólnego Handlu Usługami Światowej Organizacji Handlu (GATS-WTO) akceptującej monopol TP SA na świadczenie usług międzynarodowych do dnia 31 grudnia 2001 r.,
- 1997-05-13** Rada Ministrów przyjęła „Koncepcję prywatyzacji TP SA” opracowaną przez Ministra Łączności, oraz zdecydowała, że prywatyzacja TP SA odbywać się będzie etapami, a udostępnienie akcji w I etapie nastąpi od 1 stycznia 1999 r. oraz zobowiązała Ministra Skarbu Państwa, do opracowania do końca czerwca 1997 r. programu prywatyzacji wraz z harmonogramem jego realizacji,
- 1997-07-23** MSP zleciło TP SA (umową nr MSP/305/97) wykonanie czynności technicznych związanych z nieodpłatnym zbywaniem akcji Spółki uprawnionym pracownikom,
- 1997-09-09** Rada Ministrów zaakceptowała program prywatyzacji TP SA, który przewidywał sprzedaż w II półroczu 1998 r. 15% do 20% jej akcji), w trybie oferty ogłoszonej publicznie,
- 1997-11-29** Ogłoszenie przez MSP przetargu na wybór doradcy przy realizacji I etapu prywatyzacji TP SA,
- 1997-12-01** Minister Skarbu Państwa odwołał wszystkich Członków Rady Nadzorczej TP SA desygnowanych przez Skarb Państwa, w wyniku czego nastąpiła zmiana całego składu Zarządu Spółki,
- 1998-03-03** Minister Skarbu Państwa podpisał z Schroder Polska Sp. z o.o. umowę o doradztwo przy I etapie prywatyzacji TP SA,
- 1998-04-28** Walne Zgromadzenie TP SA podjęło uchwałę w sprawie przygotowania i wprowadzenia akcji Spółki do obrotu publicznego oraz zobowiązało Spółkę do pokrycia kosztów wynikających z zawartej przez MSP umowy z doradcą, a także do zawarcia umowy z Schroder Polska Sp. z o.o. i jego podwykonawcami na realizację kampanii promocyjno-informacyjnej,
- 1998-06-16** Akceptacja przez Radę Ministrów strategii I etapu prywatyzacji TP SA, przewidującej podniesienie udziału akcji przeznaczonych do sprzedaży w ofercie publicznej na 20% do 25%, oraz dopuszczenie finansowanie programu inwestycyjnego Spółki w drodze emisji akcji i/lub obligacji,
- 1998-06-25** Zwiększenie kapitału akcyjnego TP SA do kwoty 4.200 mln zł (1.400 mln akcji o wartości 3 zł każda), poprzez przeniesienie z kapitału zapasowego na kapitał akcyjny kwoty 3.700 mln zł,
- 1998-09-17** Minister Łączności zawarł z TP SA nową Umowę Telekomunikacyjną,
- 1998-09-25** Komisja Papierów Wartościowych i Giełd wyraziła zgodę na wprowadzenie do publicznego obrotu 1.400.000.000 akcji TP SA,
- 1998-10-14** Rada Ministrów, na wniosek Ministra Skarbu Państwa, wyraziła zgodę na realizację II etapu prywatyzacji TP SA, tj. sprzedaż inwestorowi strategicznemu od 25% do 35% jej akcji (obowiązujący stan prawny dopuszczał sprzedaż do 19% akcji TP SA),
- 1998-10-27** Ograniczenie oferty publicznej akcji TP SA do 15% (ze względu na pogorszenie koniunktury na światowych rynkach kapitałowych),
- 1998-11-07** Minister Skarbu Państwa zaakceptował zarekomendowaną przez doradcę cenę jednej akcji Spółki w ofercie publicznej w wysokości 15,20 zł,
- 1998-11-18** Pierwsze notowanie akcji TP SA na GPW w Warszawie,
- 1998-12-10** Sprzedaż przez TP SA obligacji serii A o łącznej wartości nominalnej 1.000 mln dolarów USA,

- 1999-01-29** Ogłoszenie przez MSP przetargu na wybór doradcy przy realizacji II etapu prywatyzacji TP SA,
- 1999-04-23** Zniesienie przez Sejm wymogu posiadania przez Skarb Państwa 51% akcji TP SA¹⁷, umożliwiające rozpoczęcie prac przygotowawczych do II etapu prywatyzacji, w którym miało nastąpić zbycie od 25% do 35% akcji Spółki inwestorowi strategicznemu,
- 1999-10-27** Sprzedaż przez TP SA obligacji serii B o łącznej wartości nominalnej 400 mln Euro,
- 1999-11-05** Zawarcie przez Zarząd TP SA porozumienia z centralami związkowymi w sprawie wprowadzenia w Spółce nowego regulaminu organizacyjnego z dniem 1 lipca 2000 r.,
- 1999-12-22** Sprzedaż przez TP SA obligacji serii C o łącznej wartości nominalnej 100 mln Euro,
- 1999-12-29** Wygasł termin uprawnień do nieodpłatnego objęcia akcji TP SA przez uprawnione osoby. W tym terminie udostępniono 206.400.851 akcji Spółki. Z ogólnej liczby 207.049 osób uprawnionych byli i obecni pracownicy TP SA stanowili 100.965 osób, a ilość akcji przypadająca na tę grupę wyniosła 107.385.271 szt.
- 2000-04-11** Rada Ministrów zaakceptowała strategię III etapu prywatyzacji TP SA poprzez sprzedaż od 14% do 30 % akcji w ofercie publicznej do dnia 30 września 2001 r. i wyraziła zgodę na objęcie przez inwestora strategicznego do 51% akcji Spółki poprzez udzielenie mu opcji dokupienia w ramach II etapu prywatyzacji dodatkowo 10% akcji oraz zakupu kolejnych 6% akcji w ramach III etapu.

3. Charakterystyka branży telekomunikacyjnej

Jednostki uprawnione do działalności telekomunikacyjnej

Działalność w dziedzinie telekomunikacji w zakresie własnych potrzeb, zaspokajanych za pomocą własnych sieci telekomunikacyjnych, wykonują jednostki podległe Ministrom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz jednostki organizacyjne Urzędu Ochrony Państwa; w zakresie potrzeb polskiej służby dyplomatyczno-konsularnej za pomocą radiowej sieci telekomunikacyjnej – jednostka organizacyjna podległa Ministrowi Spraw Zagranicznych; w zakresie łączności rządowej – jednostki organizacyjne podległe Ministrowi SWiA. Usługami telekomunikacyjnymi mogą komercyjnie zajmować się: TP SA oraz podmioty, które otrzymały koncesje i zezwolenia. Minister Łączności posiada ustawowe narzędzia oddziaływania na operatorów, którymi są kompetencje do wydawania decyzji oraz postanowienia umowy telekomunikacyjnej z dnia 17 września 1998 r., zawartej z TP SA.

Polityka telekomunikacyjna państwa

Na mocy poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o łączności¹⁸ - usługi łączności pocztowej i telekomunikacyjnej, objęte wyłącznością państwa, świadczyło przedsiębiorstwo państwowe

¹⁷ poprzez przyjęcie ustawy o zmianie ustawy o łączności (Dz.U. Nr 47, poz.461)

¹⁸ (Dz.U. Nr 54, poz. 275, z późn. zm.)

„Polska Poczta, Telegraf i Telefon”. Wykonując obowiązek wynikający z art. 76 ww. ustawy Minister Łączności przekształcił p.p. PPTiT w państwowe przedsiębiorstwo użyteczności publicznej Poczta Polska oraz w Telekomunikację Polską – Spółkę Akcyjną. Aktem notarialnym z dnia 4 grudnia 1991 r. Minister Łączności utworzył TP SA, uchwalił jej statut oraz powołał pierwsze władze Spółki, której wszystkie akcje objęte zostały przez Skarb Państwa. Spółka zarejestrowana została w Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy, XVI Wydział Gospodarczy, w dniu 13 grudnia 1991 roku pod numerem rejestru handlowego RHB 29979. W praktyce oznaczało to wniesienie do TP SA przedsiębiorstwa telekomunikacyjnego w sensie przedmiotowym (wydzielonego z PPTiT) oraz przejęcie przez TP SA działalności, mienia i pracowników oraz uprawnień i zobowiązań w dziedzinie telekomunikacji.

TP SA zajmuje na polskim rynku telekomunikacyjnym szczególną rolę, jako operator narodowy, korzystając z ochrony wyłączności w niektórych dziedzinach działalności oraz ze wsparcia Ministra Łączności dla budowy i modernizacji sieci telekomunikacyjnej.

Polityka telekomunikacyjna Rządu RP polegała na utrzymaniu monopolu TP SA w dziedzinie usług lokalnych do 1995 r., międzystrefowych do 2000 r. i międzynarodowych do 2003 r. Ustawa z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności stanowi, że działalność w dziedzinie telekomunikacji prowadzą podmioty, które otrzymały koncesję lub zezwolenie.

Nowi operatorzy, eksploatujący sieci lokalne, do końca 1995 r. przyłączyli zaledwie 35 tys. abonentów, do końca 1998 r. 318 tys. abonentów, zaś do końca 1999 r. (wg wstępnych danych Państwowej Inspekcji Telekomunikacyjnej i Pocztovej) 513 tys., co stanowiło ok. 5,5% ogółu abonentów.

Do końca 1999 r. Minister Łączności nie wydał ani jednego zezwolenia na świadczenie usług międzystrefowych. Postępowanie takie wynikało z realizowanej przez Ministra Łączności polityki Rządu RP, wyrażonej w decyzji Rady Ministrów z 18 sierpnia 1995 r., którą zaakceptowano opracowanie Ministerstwa Łączności pt. „Kierunki zmian w polskiej telekomunikacji”(utrzymanie monopolu TP SA do 1999 r.) oraz zalecenia KERM dla Ministra Łączności z 17 marca 1997 r. udostępnienia obszaru tych usług dla innych operatorów od 1 stycznia 1999 r.

Ustawa o łączności zachowuje wyłączność TP SA na połączenia międzynarodowe. Monopol TP SA na świadczenie usług międzynarodowych do 31 grudnia 2002 r. został zaakceptowany w Liście Szczegółowych Zobowiązań ratyfikowanej umowy międzynarodowej „IV Protokół do Układu Ogólnego Handlu

Usługami Światowej Organizacji Handlu (GATS-WTO)”, sporządzonej 15 kwietnia 1997 r. w Genewie.

Chociaż ustawa o łączności umożliwiała udzielanie koncesji na usługi międzystrefowe od początku jej obowiązywania, to jednak dopiero podczas posiedzenia KERM w dniu 17 marca 1997 r. sformułowano zalecenie pod adresem Ministra Łączności, udostępnienia międzystrefowych usług telekomunikacyjnych dla innych operatorów od dnia 1 stycznia 1999 r. Po rozstrzygnięciu przetargu, zorganizowanego na przełomie lat 1999/2000, w dniu 17 maja 2000 r. Minister Łączności podpisał 3 koncesje uprawniające do świadczenia na obszarze całego kraju usług telekomunikacyjnych polegających na zapewnieniu przekazu telefonicznego w połączeniach międzystrefowych, dla następujących podmiotów:

- Netia 1 Sp. z o.o. (z udziałem STOEN-u oraz banków PKO BP i BRE Bank),
- Niezależny Operator Międzystrefowy Sp. z o.o. (konsorcjum Tel-Energo, Polskich Sieci Elektroenergetycznych oraz Polskiego koncernu Naftowego),
- NG Koleje Telekomunikacja Sp. z o.o. (konsorcjum z udziałem PKP, National Grid, Energis oraz PTO reprezentowanego przez PT Centrala).

Każda koncesja powinna być wydana łącznie z zezwoleniem na zakładanie i używanie międzystrefowej ogólnopolskiej stacjonarnej sieci telekomunikacyjnej użytku publicznego przeznaczonej do świadczenia ww. usług.

Pierwsze zezwolenia na działalność w dziedzinie telekomunikacji o zasięgu lokalnym wydawane były od 1991 r., lecz w praktyce nie przyczyniły się one do wzrostu liczby abonentów ponieważ dotyczyły początkowo dysponentów sieci wewnątrzzakładowych, a także podmiotów powstałych w wyniku lokalnych inicjatyw, które jednak nie posiadały wystarczających środków na inwestycje telekomunikacyjne. Do dnia 4 kwietnia 2000 r. Minister Łączności wydał ogółem 102 koncesje i zezwolenia na świadczenie powszechnych usług telekomunikacyjnych o zasięgu lokalnym. Na koniec 1998 r. usługami w zakresie stacjonarnej telefonii lokalnej objętych było poza TP SA 318 tys. abonentów, co stanowiło ok. 4% ogółu takich abonentów.

W ocenie NIK, jedynie na rynku usług telefonii ruchomej (komórkowej) można mówić o rzeczywistej konkurencji (choć z zastrzeżeniem, że operatorzy komórkowi świadczą swoje usługi przy wykorzystaniu sieci przesyłowej TP SA). Koncesje na usługi telefonii ruchomej przyznano 3 operatorom :

- PTK Centertel - 5 maja 1997 r. koncesja na system NMT,
(TP SA - 51% udziałów) - 21 sierpnia 1997 r. koncesja na system DCS 1800,
- 5 lipca 1999 r. koncesja na system GSM 900,
- Polska Telefonia Cyfrowa - 26 lutego 1996 r. koncesja na system GSM 900,
- 11 sierpnia 1999 r. koncesja na system DCS 1800,

- Polkomtel - 26 lutego 1996 r. koncesja na system GSM 900,
- 13 września 1999 r. koncesja na system DCS 1800.

Tendencje na rynku usług telekomunikacyjnych Rynek usług telekomunikacyjnych w Polsce charakteryzuje się wysoką dynamiką, wynikającą z dotychczasowych zapóźnień, gwałtownego rozwoju nowych usług, a także wzrostu gospodarczego, generującego potrzebę nowych połączeń. Podstawowe wielkości obrazujące zmiany w telekomunikacji w ostatnim dziesięcioleciu przedstawiają się następująco:

w tys.

Wyszczególnienie	1990	1995	1997	1998	1999
abonenci telefonii przewodowej	3.293	5.728	7.465	8.808	
w tym na wsi	391	804	1.232	1.675	
abonenci telefonii komórkowej	-	75	812	1.944	
ogólnodostępne aparaty samoinkasujące	28	36	61	62	89
połączenia telefoniczne	11.275	112.753	165.348	190.691	

Źródło: GUS

Prognozy, na możliwą do przewidzenia przyszłość, wskazują na dalszy dynamiczny rozwój zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne. Dla osiągnięcia „nasylenia” zbliżonego do średniej europejskiej w Polsce musi nastąpić podwojenie liczby abonentów. Oczekuje się zwiększenia zapotrzebowania na nowe usługi związane z przesyłem danych oraz dalszego, gwałtownego rozwoju telefonii ruchomej.

4. Przygotowanie prywatyzacji TP SA

Decyzje i działania organów państwowych

Jednym z istotnych impulsów do działań na rzecz sprywatyzowania sektora telekomunikacyjnego była Rezolucja Sejmu RP z 21 kwietnia 1995 r., zobowiązująca Rząd RP do przedstawienia w terminie do końca I kwartału 1996 r. polityki rozwoju telekomunikacji, w tym sposobów demonopolizacji i prywatyzacji usług. Rada Ministrów aprobowala prace przygotowawcze dotyczące prywatyzacji TP SA prowadzone przez Ministra Łączności:

- 18 sierpnia 1995 r. zaakceptowała „Kierunki zmian strukturalnych w polskiej telekomunikacji”,
- 28 maja 1996 r. przyjęła „Politykę rozwoju telekomunikacji”,
- 13 maja 1997 r. przyjęła „Koncepcję prywatyzacji TP SA”.

Rada Ministrów zdecydowała, że prywatyzacja TP SA odbywać się będzie etapami, a udostępnienie akcji w I etapie nastąpi od 1 stycznia 1999 r. Zobowiązała też Ministra Skarbu Państwa, który przejął akcje Spółki¹⁹

¹⁹ Na mocy Rozporządzenia RM z dnia 23 grudnia 1996 r. w sprawie trybu i terminów przejęcia przez Ministra Skarbu Państwa akcji i udziałów Skarbu Państwa oraz zakresu informacji o niektórych z przejmowanych akcji i udziałów (Dz. U. Nr 157, poz. 791)

od Ministra Łączności w dniu 27 marca 1997 r., do opracowania do końca czerwca 1997 r. programu prywatyzacji wraz z harmonogramem jego realizacji. W dniu 8 września 1997 r. KERM przyjął program prywatyzacji TP SA wraz z harmonogramem, przedłożony przez Ministra Skarbu Państwa. Został on opracowany w oparciu o program sporządzony w Ministerstwie Łączności w czerwcu 1997 r. Na posiedzeniu w dniu 9 września 1997 r. Rada Ministrów zaakceptowała program prywatyzacji TP SA, który przewidywał sprzedaż części jej akcji w II półroczu 1998 r., w trybie oferty ogłoszonej publicznie. Co prawda etap ten został zakończony w grudniu 1998 r., jednak w procesie prywatyzacji TP SA nie dotrzymano niektórych terminów:

- Prace nad opracowaniem programu prywatyzacji TP SA trwały do 27 sierpnia 1997 r., a zatem nastąpiło prawie 2 miesięczne opóźnienie. Program, przekazany Radzie Ministrów, Izba ocenia jako niekompletny. O ile szczegółowo zaprezentowano cele, procedury i harmonogram realizacji oferty publicznej w I etapie prywatyzacji, to całkowicie pominięto przedstawienie koncepcji dalszych działań prywatyzacyjnych. Rada Ministrów zobowiązała Ministra Skarbu Państwa do opracowania i przedstawienia w terminie do 23 września 1997 r. szczegółowych propozycji dotyczących II i III etapu prywatyzacji Spółki. Uwagę Izby zwraca ogólnikowe i formalne, a nie merytoryczne, podejście Ministra Skarbu Państwa do uzupełnienia programu prywatyzacji TP SA. W dokumencie przedstawionym Radzie Ministrów nie określono przewidywanych kosztów i wpływów do budżetu państwa (z tytułu realizacji kolejnych etapów prywatyzacji Spółki), nie przedstawiono sposobu zapewnienia kontroli Skarbu Państwa nad działalnością TP SA po sprzedaży większościowego pakietu akcji Spółki oraz nie wskazano potencjalnych inwestorów strategicznych, do których miałyby być skierowane zaproszenia do rokowań.
- Ogłoszenie o przetargu na wybór doradcy Ministra Skarbu Państwa przy realizacji I etapu prywatyzacji TP SA zostało opublikowane w dniu 29 listopada 1997 r. (miesiąc po terminie), zaś wybór doradcy nastąpił 3 lutego 1998 r. (dwa miesiące po terminie). Niedotrzymanie terminów zostało spowodowane m.in. zbyt późnym wystąpieniem Departamentu Prywatyzacji Spółek i Restrukturyzacji w Minister Skarbu Państwa o zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów prywatyzacji TP SA, ponoszonych przez Skarb Państwa;
- Terminy złożenia analiz prywatyzacyjnych i prospektu emisyjnego, ustalone w umowie na usługi doradcze, zostały przedłużone odpowiednio do maja i czerwca 1998 r. do 31 lipca 1998 r. i 30 września 1998 r. Przyczyną opóźnień było niewłaściwe przygotowanie Spółki do prywatyzacji przez Ministra Skarbu Państwa jako organu realizującego prywatyzację i wykonującego, od dnia 27 marca 1997 r., prawa z akcji TP SA. Dokumenty i dane przedstawiane przez Spółkę nie spełniały, zdaniem doradcy, wymagań prawa i standardów rynkowych. Ponadto, w procesie podziału PPTT na TP SA i Poczta Polska, stan prawny nieruchomości nie został odpowiednio uregulowany, bowiem TP SA w połowie 1998 r. nie dysponowało jeszcze wszystkimi tytułami prawnymi, które dla sądów byłyby dostateczne do ujawnienia TP SA jako właściciela w księgach wieczystych. Kwestia przejrzystości stanu prawnego i majątkowego Spółki, a w szczególności stanu posiadanych nieruchomości, jest bardzo istotna z punktu widzenia informacji, koniecznych do przedstawienia w prospekcie emisyjnym.

Opracowanie strategii prywatyzacji przez Ministra Skarbu Państwa

Minister Skarbu Państwa za, zgodą Rady Ministrów, dwukrotnie zmieniał strategię I etapu prywatyzacji TP SA. Początkowa koncepcja, polegająca na przeznaczaniu do sprzedaży w ofercie publicznej od 15% do 20% akcji i podwyższeniu kapitału akcyjnego, została zmieniona w czerwcu 1998 r. poprzez podniesienie udziału akcji przeznaczonych do sprzedaży w ofercie publicznej na 20% do 25% oraz rezygnację z podniesienia kapitału TP SA na rzecz emisji

obligacji przez Spółkę. Uzasadniono to niekorzystnym wpływem nowej emisji na cenę akcji sprzedawanych przez Skarb Państwa w ofercie publicznej oraz niezajomością Spółki i jej Zarządu przez analityków i inwestorów. Oferta publiczna akcji TP SA została ostatecznie (decyzją Rady Ministrów podjętą w październiku 1998 r.) ograniczona do 15% akcji, ze względu na pogorszenie koniunktury na światowych rynkach kapitałowych i wycofanie się inwestorów zagranicznych z inwestycji na rynkach wschodzących (spowodowane kryzysami na rynkach azjatyckim, rosyjskim i brazylijskim).

W dniu 14 października 1998 r. Rada Ministrów, na wniosek Ministra Skarbu Państwa, wyraziła zgodę na realizację II etapu prywatyzacji TP SA, tj. sprzedaż 25%-35% akcji Spółki inwestorowi strategicznemu. Wniosek Ministra skierowany najpierw na posiedzenie KERM, a następnie do Rady Ministrów, nie zawierał informacji, iż obowiązujący stan prawny nie pozwala na realizację II etapu. Zgodnie z art. 76 ust. 5 ustawy z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności Skarb Państwa winien zachować akcje TP SA reprezentujące co najmniej 51% sumy głosów Spółki, a więc zgodnie z prawem dopuszczalne było zbycie jedynie 19% jej akcji. W tej sytuacji nie miało

podstaw prawnych ogłoszenie przez Ministra Skarbu Państwa w Biuletynie Zamówień Publicznych, w dniu 29 stycznia 1999 r., przetargu nieograniczonego w celu wyboru doradcy Ministra Skarbu Państwa w procesie realizacji II etapu prywatyzacji TP SA.

Dopiero w dniu 4 marca 1999 r. Minister Skarbu Państwa podjął działania w celu uchylecia art. 76 ust 5 ustawy o łączności. Ustawa o zmianie ustawy o łączności została uchwalona w trybie pilnym w dniu 23 kwietnia 1999 r. i zaczęła obowiązywać z dniem 11 czerwca 1999 r. Wyjaśnienie Ministra Skarbu Państwa, że projekt nowelizacji ustawy o łączności został skierowany do Sejmu w najkrótszym z możliwych terminów, jest nieprzekonywujące, bowiem nie wskazał na istnienie przeszkód we wcześniejszym podjęciu procesu tej nowelizacji.

Zniesienie przez Sejm wymogu posiadania przez Skarbu Państwa 51% akcji w TP SA²⁰ umożliwiło realizację II etapu prywatyzacji, w którym sprzedano 35% akcji Spółki inwestorowi strategicznemu. W kwietniu 2000 r. Rada Ministrów wyraziła także zgodę na objęcie przez inwestora strategicznego do 51% akcji Spółki, poprzez udzielenie mu opcji dokupienia w ramach II etapu prywatyzacji dodatkowo 10% akcji oraz zakupu kolejnych 6% akcji w ramach III etapu – realizowanego poprzez ofertę publiczną od 14 % do 30 % akcji Spółki.

Poza przedstawieniem Rządowi RP koncepcji prywatyzacji TP SA Minister Skarbu Państwa realizował faktyczne działania prywatyzacyjne polegające na zleceniu wykonania analiz przedprywatyzacyjnych oraz podejmowaniu, jako WZ Spółki, stosownych uchwał. W dniu 28 kwietnia 1998 r. pełnomocnik Ministra Skarbu Państwa, działający jako WZ Spółki, podjął uchwałę w sprawie przygotowania i wprowadzenia akcji Spółki do obrotu publicznego. Walne Zgromadzenie zobowiązało jednocześnie Zarząd Spółki do przygotowania i wprowadzenia akcji do obrotu publicznego oraz ich oferowania na rynku krajowym i zagranicznym, a także do pokrycia części kosztów wynikających z umowy z doradcą przy prywatyzacji. Zarząd Spółki został jednocześnie zobowiązany do realizacji kampanii promocyjno-informacyjnej i pokrycia jej kosztów poprzez zawarcie umowy z doradcą.

Działania Spółki

TP SA aktywnie uczestniczyła w przygotowaniu koncepcji prywatyzacji, a istotniejsze działania z tego zakresu polegały na:

- opracowaniu w 1996 r. „Studium Prywatyzacyjnego TP SA” przez Zespół Ekspertów ds. restrukturyzacji TP SA, składający się z naukowców i praktyków w dziedzinach związanych z ekonomią i zarządzaniem oraz telekomunikacją,
- sfinansowaniu działania Schroder Polska Sp. z o.o. – doradcy Ministra Skarbu Państwa przy prywatyzacji TP SA, oraz współpracy z doradcą i udostępnieniu materiałów niezbędnych do wykonania analiz,
- przygotowaniu nieodpłatnego udostępnienia akcji TP SA uprawnionym osobom, zleconego jej przez Ministra Skarbu Państwa umową Minister Skarbu Państwa 305 z dnia 23 lipca 1997 r.

Koordynacją przygotowań do prywatyzacji zajmowało się powołane w tym celu Biuro Prywatyzacji, funkcjonujące na przełomie lat 1998-1999.

5. Nadzór właścicielski

*Nadzór Ministra
Łączności*

Minister Łączności był założycielem Spółki (grudzień 1991 r.) i reprezentował Skarb Państwa na Walnych

²⁰ poprzez przyjęcie ustawy o zmianie ustawy o łączności (Dz.U. z 1999 r. Nr 47, poz. 461)

Zgromadzeniach do 27 marca 1997 r. W tym czasie odbyło się 31 Walnych Zgromadzeń Spółki. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Ministra Łączności, w okresie sprawowania nadzoru właścicielskiego nad TP SA, wynikającą ze statutowych kompetencji Walnego Zgromadzenia, przede wszystkim w zakresie dokonywania ocen działalności Zarządu Spółki, zatwierdzania sprawozdań, bilansów, rachunków zysków, podziału zysków (nie wypłacano dywidend), zmian statutu, powoływania i odwoływania władz Spółki, udzielania pokwitowania Radzie Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej.

W skład Rady Nadzorczej powołanej w dniu 4 stycznia 1994 r. weszli przedstawiciele Ministra Łączności, pracowników TP SA, a także przedstawiciele 5 innych resortów, natomiast w składzie Rady powołanej w dniu 31 maja 1995 r. znaleźli się tylko przedstawiciele Ministra Łączności i pracowników.

Rada Nadzorcza, w której posiedzeniach uczestniczył Minister Łączności lub podsekretarze stanu, wywiązywała się z obowiązków określonych w statucie TP SA i regulaminie rady. Rada m.in. opiniowała plany ekonomiczno-finansowe i inwestycyjne, wyraziła 3 zgody na zaciągnięcie kredytów krajowych, oceniała plany rozwojowe i strategiczne Spółki, sytuację finansową, a także podejmowała decyzje w sprawach dotyczących przystępowania TP SA do spółek prawa handlowego (41 uchwał) oraz wynagradzania członków Zarządu (10 uchwał).

Nadzór Ministra Skarbu Państwa Po przejęciu akcji Spółki od Ministra Łączności, Minister SP reprezentował SP na 14 Walnych Zgromadzeniach, w tym na 2 odbytych po udostępnieniu akcji Spółki osobom trzecim. 25 czerwca 1998 r. podwyższono kapitał zakładowy Spółki do kwoty 4.200.000.000 zł podzielonej na 1.400.000.000 akcji o wartości 3 zł każda, poprzez przeniesienie z kapitału zapasowego na akcyjny kwoty 3.700.000.000 zł. Ponadto w statucie dokonano zniesienia z dniem 11 czerwca 1999 r. obowiązku posiadania przez Skarbu Państwa 51% akcji spółki²¹, a także zamieniono uprawnienie pracowników do nabycia akcji preferencyjnych na uprawnienie do nieodpłatnego nabycia akcji. W dniu 25 czerwca 1998 r. zniesiono Komisję Rewizyjną. Walne Zgromadzenie zatwierdzało bilanse i sprawozdania oraz podział zysku, z tym że w dniu 17 czerwca 1999 r. dokonano na wniosek SP innego podziału zysku niż proponował Zarząd, przeznaczając na dywidendę 56 mln zł, kosztem zmniejszenia odpisu na kapitał zapasowy.

²¹ wprowadzając zapis o istnieniu tego obowiązku jedynie do dnia obowiązywania art. 76 ust 5 ustawy o łączności, który został przez Sejm wykreślony ustawą z dnia 23 kwietnia 1999 r. zmieniającą ustawę o łączności (Dz.U. Nr 47, poz. 461)

Niektóre decyzje Ministra SP, występującego w roli Walnego Zgromadzenia TP SA, naruszały przepisy dotyczące doboru kandydatów na członków rad nadzorczych obowiązujące w MSP.

- Powołanie w dniu 28 marca 1997 r. do Rady Nadzorczej TP SA 7 przedstawicieli SP nastąpiło z naruszeniem przepisów Zarządzenia Nr 5/96 Ministra Skarbu Państwa z dnia 26 listopada 1996 r. w sprawie zasad doboru kandydatów na członków rad nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa, w których Skarb Państwa reprezentowany jest przez Ministra Skarbu Państwa oraz dokonywania zmian w ich składzie. Wyjaśnienia Dyrektora DSSiIF, iż „... *Minister Skarbu Państwa powołując nowych członków Rady mógł nie wymagać od kandydatów posiadania egzaminu, zgodnie z §3 Zarządzenia...*” NIK uważa za niewystarczające, bowiem wskazany przepis stanowi, że „*Minister może postanowić, z własnej inicjatywy lub na wniosek Sekretarza lub Podsekretarza Stanu, o zwolnieniu kandydata z jednego z kryteriów określonych w ust. 1*” (w przywołanym zarządzeniu wymienione są 4 kryteria, które powinni spełnić kandydaci na członków rad nadzorczych). Dokumentów zawierających postanowienia o zwolnieniu osób powołanych do RN z któregośkolwiek z nich, w trakcie kontroli nie przedstawiono. W bazie danych kandydatów na członków rad nadzorczych, prowadzonej w 1997 r. przez Departament Spółek Kapitałowych, a następnie przez Biuro Ministra brak było danych osobowych członków RN, powołanych przez WZA w dniu 28 marca 1997 r. Oznacza to, iż w Ministerstwie Skarbu Państwa brak było informacji, czy przedstawiciele Skarbu Państwa w RN TP SA spełniali nawet pozostałe 3 kryteria, określone w § 3 ust. 1 przywołanego Zarządzenia Ministra Skarbu Państwa.
- Powołanie do Rady Nadzorczej TP SA p. T.W. w dniu 17 czerwca 1999 r. nastąpiło niezgodnie z przepisem § 2 ust. 6 Decyzji Nr 10 Ministra Skarbu Państwa z dnia 18 marca 1998 r., stanowiącego, iż członków rad nadzorczych jednoosobowych spółek Skarbu Państwa oraz przedstawicieli Skarbu Państwa w spółkach z udziałem Skarbu Państwa powołuje się wyłącznie spośród osób umieszczonych w Bazie kandydatów na członków rad nadzorczych. W Bazie tej ww. osoba nie występowała. Wyjaśnienia Dyrektora DSSiIF, iż dla umieszczenia danych p. T.W. w Bazie niezbędny będzie jego formalny wniosek w tej kwestii i Departament zwróci się do ww. o złożenie stosownego wniosku wraz z niezbędnymi informacjami, jedynie potwierdzają fakt, że naruszono w tym zakresie obowiązujące przepisy przy powoływaniu tej osoby na członka Rady Nadzorczej TP SA.
- W wydruku z Bazy danych o kandydatach na członków rad nadzorczych, z dnia 23 listopada 1999 r., udostępnionym kontrolującym, brak było nazwisk aktualnych członków Rady Nadzorczej TP SA, powołanej 17 czerwca 1999 r. przez Walne Zgromadzenie. Dyrektor Biura Ministra SP wyjaśnił, że do listopada 1999 r. Biuro Ministra nie otrzymało informacji z DSSiIF nt. zmian dokonanych w składzie Rady Nadzorczej TP SA i dlatego nie dokonano odpowiednich zmian w bazie kandydatów. Wskazuje to na niedostateczny również przepływ informacji pomiędzy komórkami organizacyjnymi MSP.

W dniu 1 grudnia 1997 r., tj. w miesiąc po zmianie na stanowisku Ministra SP, przedstawiciel Skarbu Państwa, występując na Walnym Zgromadzeniu TP SA, dokonał całkowitej wymiany desygnowanych przez Skarb Państwa członków Rady

Nadzorczej oraz całego Zarządu Spółki. Powodem zmian w składzie Rady Nadzorczej, według wyjaśnień Ministra Skarbu Państwa, było naruszenie statutu Spółki przez Zarząd, w zakresie zaciągania zobowiązań kredytowych: *„W omawianym okresie Zarząd negocjował umowę kredytową z Bankers Trust Company. Departament Prawny MSP analizował poszczególne zapisy tej umowy, a negatywna ocena znalazła wyraz w piśmie Departamentu Prawnego Minister Skarbu Państwa z dnia 28.11.1997 skierowanym bezpośrednio do Bankers Trust Company. To zadecydowało o konieczności gruntownych zmian we władzach Spółki. Ustalanie zakresu odpowiedzialności poszczególnych członków Zarządu w tej sprawie należało do Rady Nadzorczej, która zgodnie z przepisami prawa nadzoruje pracę Zarządu. Rada Nadzorcza w składzie powołanym w dniu 01.12.1997 podjęła decyzję o odwołaniu całego Zarządu.”*

Przebieg wydarzeń i ustalone w trakcie kontroli fakty podważają wiarygodność wyjaśnień Ministra SP odnośnie rzeczywistych motywów tej decyzji, bowiem:

- odwołanie członków Rady Nadzorczej nastąpiło w dniu 1 grudnia 1997 r., tj. w niespełna 2 miesiące od ich powołania, które miało miejsce w dniu 9 października 1997 r., oraz w 1,5 miesiąca od ukonstytuowania się Rady Nadzorczej (23 października 1997 r.). Umowę z konsorcjum Bankers Trust Company, o kredyt pomostowy na kwotę 100 mln dolarów amerykańskich, Zarząd TP SA zawarł w dniu 9 października 1997 r., bez wymaganej statutem zgody Rady Nadzorczej. W umowie zawarto postanowienia, że wnioskowanie przez Zarząd wypłaty dywidendy za przyszłe okresy obrotowe wymaga zgody konsorcjum. Wbrew oświadczeniu Przewodniczącego Rady Nadzorczej TP SA, powołanego do niej w dniu 1 grudnia 1997 r., postanowienia te - zdaniem NIK - nie naruszały interesu Skarbu Państwa w zakresie dowolności dysponowania prawami właścicielskimi co do akcji TP SA. Ponadto, działanie to obciążało Zarząd Spółki, a nie Radę, powołaną w dniu zawarcia ww. umowy,
- Minister SP nie wyjaśnił kontrolującemu w jakim trybie i z jakich źródeł pozyskał informacje stanowiące podstawę odwołania Zarządu, a także w jaki sposób ustalił, że za działania stanowiące podstawę odwołania odpowiadają wszyscy odwołani – wskazując jednocześnie, że ustalanie zakresu odpowiedzialności w tej sprawie należało do Rady Nadzorczej,
- Przewodniczący Rady Nadzorczej, powołanej w dniu 1 grudnia 1997 r., wyjaśnił, że nie zasięgnięto w tej sprawie żadnych opinii prawnych, oraz że *„...informacje uzasadniające podjęcie przez Radę Nadzorczą uchwał o odwołaniu (a w międzyczasie również zwieszeniu w czynnościach) członków Zarządu TP SA pochodziły od wykonującego w imieniu Skarbu Państwa prawa z akcji TP SA*

Ministra Skarbu Państwa oraz od Ministra Łączności, którzy też przedstawili Radzie Nadzorczej informacje o kandydatach na członków Zarządu TP SA ...”,

- przedstawiciel Skarbu Państwa, występujący w imieniu Ministra SP na Walnym Zgromadzeniu TP SA w dniu 1 grudnia 1997 r., oświadczył kontrolującemu, że nie pamięta bezpośrednich powodów dokonanych zmian personalnych ,
- na posiedzeniu w dniu 30 grudnia 1997 r. Rada Nadzorcza stwierdziła, że nie nastąpiło ciężkie naruszenie obowiązków - w związku z czym członkom Zarządu, odwołanym w dniu 1 grudnia 1997 r., zostaną wypłacone odprawy, zgodnie z umową o pracę,
- Zarząd powołany w dniu 1 grudnia 1997 r. zawarł, za zgodą nowej Rady Nadzorczej, w dniu 18 grudnia 1997 r., umowę na kredyt terminowy (z tym samym konsorcjum) na kwotę 350 mln dolarów amerykańskich. Prezes Zarządu TP SA wyjaśnił, że powyższa umowa potwierdzała warunki wynegocjowane przez poprzedni Zarząd, zaś odstąpienie od jej podpisania spowodowałoby konieczność spłaty kredytu pomostowego i brak środków na finansowanie działalności Spółki w następnym półroczu.

Powyższe dowodzi iż negatywne oceny i zmiana władz Spółki dokonana na tej podstawie, pochodzi od Ministra Skarbu Państwa, który wcześniej przygotował decyzje personalne. Świadczy o tym również fakt, że w przeprowadzonym w dniu 1 grudnia 1997 r. posiedzeniu Rady Nadzorczej uczestniczyli wszyscy nowopowołani jej członkowie, a także kandydaci na członków Zarządu. O arbitralności tej decyzji i zatajeniu jej rzeczywistych powodów świadczy min. fakt, że przed wyciągnięciem konsekwencji personalnych nie przeprowadzono żadnego postępowania wyjaśniającego, zaś odpowiedzialnością obarczono wszystkich członków Zarządu.

6. Analizy przedprywatyzacyjne, wybór drogi prywatyzacji, wycena wartości Spółki.

Wybór doradcy przy prywatyzacji

Doradca Ministra SP przy prywatyzacji TP SA został wyłoniony w wyniku przetargu dwustopniowego przeprowadzonego w okresie od października 1997 r. do lutego 1998 r. Postępowanie przetargowe przeprowadzono z naruszeniem przepisów ustawy o zamówieniach publicznych oraz z uchybieniami, które rzutowały na wybór oferty uznanej za najkorzystniejszą, a także w sposób, który zwiększył koszty samego postępowania i doprowadził do zawyżenia kosztów zamawianej usługi, a tym samym do zbędnych wydatków z budżetu państwa.

- Początkowo MSP zamierzało wyłonić doradcę przy prywatyzacji w trybie przetargu nieograniczonego, uzyskując 28 października 1997r. zgodę Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych (UZP) na skrócenie do 4 tygodni terminu składania ofert. Następnie, w dniu 15 listopada 1997 r., uzyskano zgodę Prezesa UZP na wybór doradcy w trybie przetargu dwustopniowego oraz na odstąpienie od obowiązku wnoszenia wadium przez oferentów. W ogłoszeniu o przetargu dwustopniowym, opublikowanym w Biuletynie Zamówień Publicznych z dnia 29 listopada 1997 r., podano m.in. przedmiot zamówienia, kryteria oceny ofert (zmienione w dniu 5 grudnia 1997r.) termin składania ofert (skrócony do dnia 29 grudnia 1997r.), informację o stosowaniu preferencji krajowych oraz miejsce odbioru Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ). W ogłoszeniu zamieszczonym w Rzeczpospolitej z dnia 1 grudnia 1997 r. podano jedynie przedmiot zamówienia, miejsce odbioru SIWZ oraz termin składania ofert. W ogłoszeniu prasowym i w SIWZ nie zamieszczono informacji o stosowaniu preferencji krajowych. Minister Skarbu Państwa nie wystąpił do Prezesa UZP o zgodę na skrócenie terminu składania ofert w przetargu dwustopniowym uważając, że wystarczająca była wcześniejsza zgoda na skrócenie terminu składania ofert w przetargu nieograniczonym, dotyczącym tego samego przedmiotu zamówienia. Wyjaśnienie Ministra SP, iż przesłanki udzielenia zgody na skrócenie terminu składania ofert w przetargu nieograniczonym i przetargu dwustopniowym są tożsame, nie stanowi uzasadnienia dla zaniechania działań mających na celu uzyskanie zgody prezesa UZP, zgodnie z art. 57 ustawy o zamówieniach publicznych, na wyznaczenie terminu 4 tygodni na składanie ofert, po zmianie trybu przetargu.

Niezamieszczenie informacji o stosowaniu preferencji krajowych w ogłoszeniu w „Rzeczypospolitej” oraz w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ), obok cech nielegalności było działaniem nierzetelnym. Powiadomienia bowiem o stosowaniu preferencji krajowych, już przy rozpoczęciu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, wymaga art. 18 ust. 4 ustawy o zamówieniach publicznych. Podstawowym dokumentem postępowania przetargowego, zarówno dla zamawiającego jak i oferenta, jest SIWZ, która stanowi podstawę opracowania oferty w celu zawarcia umowy. Dlatego też winna ona jednoznacznie i wyczerpująco przedstawiać wszystkie istotne informacje dotyczące zamówienia, w tym sposób oceny ofert uwzględniający zastosowanie preferencji krajowych.

- W przetargu złożono 9 ofert, z których 5 (po wyjaśnieniach uzyskanych przez MSP od 3 oferentów) uznano za spełniające wymogi formalne i zakwalifikowane do oceny merytorycznej. Komisja Przetargowa, pod przewodnictwem Sekretarza Stanu w MSP, na posiedzeniu w dniu 7 stycznia 1998 r., bezpodstawnie zastosowała art. 44 ust. 1 ww. ustawy jako podstawę do wezwania 3 oferentów do

usunięcia braków formalnych w złożonych ofertach, podczas gdy wskazany przepis stanowi, że w toku dokonywania oceny złożonych ofert, zamawiający może żądać udzielenia przez dostawców i wykonawców wyjaśnień dotyczących treści ofert. Komisja Przetargowa uznała, że 2 oferty spełniają warunki formalne, zaś 3 oferty, dla spełnienia wymogów formalnych, wymagają poprawek lub uzupełnień dokumentów. W myśl art. 27a ustawy o zamówieniach publicznych oferta wadliwa formalnie powinna zostać odrzucona bez jej merytorycznego oceniania. Należy podkreślić, że nawet sama Komisja nie była w tej kwestii jednomyślna. Dwie z dziewięciu osób powołanych przez Ministra SP do Komisji Przetargowej oddały głosy przeciwne uznaniu 3 ww. ofert za kompletne, zaś braków dostrzeżonych przez komisję w tych ofertach, wyłącznie za „braki o charakterze technicznym”. Ustawa o zamówieniach publicznych nie zawiera pojęcia „braku o charakterze technicznym”. Każda ze złożonych ofert winna być oceniona pod względem jej zgodności z SIWZ i na tej podstawie dopuszczona do dalszego etapu postępowania przetargowego lub odrzucona. Ponadto Komisja Przetargowa, w protokóle z przebiegu jej prac, dokonała zapisu niezgodnego ze stanem faktycznym. Jeden z braków formalnych wskazanej oferty polegał na złożeniu zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o braku zaległości podatkowych jednego z oferentów, poświadczonego niezgodnie z zasadą reprezentacji, a nie jak zostało to opisane w protokóle Komisji, zaświadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o braku zadłużenia z tytułu składek za obowiązkowe ubezpieczenie społeczne.

- Jedna z 4 złożonych ofert cenowych (jeden z oferentów nie został dopuszczony do kolejnego etapu z powodu zbyt niskiej oceny merytorycznej) nie została przyjęta jako sprzeczna ze Specyfikacją Istotnych Warunków Zamówienia. Odrzucenie oferty złożonej przez konsorcjum Credit Suisse First Boston Sp. z o.o., Deutsche Bank Polska SA i PKO BP było niekorzystne i niezasadne. Komisja Przetargowa odrzuciła ofertę cenową ww. konsorcjum, w związku z zamieszczeniem w niej zapisów przedstawiających „przesłanki”, na których oferta ta została oparta, uznając iż czyni to ofertę sprzeczną z SIWZ. W tym przypadku nie skorzystano jednak z uprawnienia dotyczącego możliwości żądania udzielenia przez dostawców i wykonawców wyjaśnień dotyczących treści ofert. Przedmiotowa oferta, spośród 4 ofert dopuszczonych do dalszego postępowania, uzyskała drugą ocenę punktową za wartość merytoryczną i była najkorzystniejsza cenowo (77,4 mln zł wobec 100,2 mln zł w ofercie Schroder Polska Sp. z o.o.). Konsorcjum złożyło protest przeciwko odrzuceniu jego oferty cenowej, podnosząc iż:

- a) ostateczna oferta Konsorcjum, zawierająca cenę, była zgodna ze Specyfikacją,
- b) Zamawiający, mając wątpliwości dotyczące znaczenia założeń przyjętych przez Konsorcjum w ofercie cenowej, nie dopełnił obowiązku ich wyjaśnienia,
- c) Zamawiający naruszył podstawowy cel ustawy o zamówieniach publicznych, wyrażający się w wyborze najkorzystniejszej oferty.

MSP zawarło z Kancelarią Prawniczą Salans Hertzfeld & Heilbronn Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie umowę zlecenia na udzielenie porady prawnej, dotyczącej oceny zasadności protestu złożonego przez Konsorcjum. Z opinii Kancelarii wynika, iż:

- charakter „przesłanek”, podanych przez Konsorcjum przy ofercie cenowej, nie był jednoznaczny (czy stanowią one wyjaśnienie sposobu obliczenia ceny, czy też należy je traktować jako warunki złożonej oferty) i Komisja Przetargowa mogła, ale nie musiała, odrzucić ofertę cenową Konsorcjum,
- przepisy ustawy o zamówieniach umożliwiają Zamawiającemu żądanie wyjaśnień od Oferenta, lecz nie obligują do takiego działania,

- jeśli przyjąć, że odrzucenie oferty cenowej Konsorcjum było zasadne, to wybór oferty Schroder Polska Sp. z o.o. spełniał wymóg wyboru oferty najkorzystniejszej.

Komisja Przetargowa odrzuciła protest Konsorcjum, mimo iż opinia Kancelarii Prawniczej stwarzała możliwość uznania jego oferty cenowej za poprawną. Działanie takie, mimo iż legalne, doprowadziło do zawyżenia kosztów zamawianej usługi, a tym samym zbędnych wydatków z budżetu państwa. Arbitralne przyjęcie interpretacji „przesłanek” niekorzystnej dla oferenta, powodujące odrzucenie oferty ocenionej pod względem merytorycznym wyżej od oferty przyjętej, a jednocześnie korzystniejszej dla Skarbu Państwa pod względem cenowym, może być odczytane – zwłaszcza przez uczestników przetargu - jako manipulacja opisywana w literaturze dotyczącej zjawisk korupcji²².

- Odstąpienie (w czerwcu 1998 r.) od koncepcji podwyższenia kapitału akcyjnego TP SA - w drodze emisji nowych akcji - sprawiło, że przyjęty przez Komisję Przetargową sposób oceny oferty cenowej stał się nieadekwatny do faktycznie ponoszonych przez Skarb Państwa kosztów usługi doradcy. Obliczenie kosztów doradztwa zgodnie z faktycznymi warunkami oferty publicznej²³ dałoby następujące wyniki:

oferta	koszty (w zł) zgodnie z faktycznymi warunkami oferty publicznej			koszty (w zł) wg warunków przetargu (SIWZ)		
	płatne przez TP SA	płatne przez SP	razem	płatne przez TP SA	płatne przez SP	razem
oferta nr 3	84.277.600	26.038.580	110.316.180	84.277.600	38.330.834	122.608.434
oferta nr 5	54.983.370	39.989.081	94.972.451	54.983.370	71.849.999	126.833.369
oferta nr 7 (przyjęta)	11.555.800	52.784.301	64.340.101	11.555.800	88.648.334	100.204.134
oferta Konsorcjum	27.047.758	26.937.292	53.985.050	27.047.758	50.391.666	77.439.424

W przypadku wyboru oferty Konsorcjum, a nie Schroder Polska Sp. z o.o., wydatki Skarbu Państwa byłyby niższe o 25.847.009 zł, zaś wydatki TP SA wzrosłyby o kwotę 15.491.958 zł.

²² Korupcja w Polsce: przegląd obszarów priorytetowych i propozycji przeciwdziałania zjawiskom – Bank Światowy Biuro w Warszawie, październik 1999r.

Zagrożenie korupcją w świetle badań kontrolnych NIK, Warszawa, marzec 2000r.

Zjawiska Patologiczne w Zamówieniach Publicznych – UZP Warszawa, kwiecień 2000r.

²³ Do szacunku przyjęto: sprzedaż 53.641.161 akcji w ofercie krajowej i 156.345.839 akcji w ofercie zagranicznej, kurs dolara amerykańskiego w dniu 2 grudnia 1998 r. równy 3,4885 zł, kapitał akcyjny podzielony na 1.400 mln akcji o cenie nominalnej 3,00 zł

Należy zwrócić uwagę, że oferty cenowe były rozpatrywane z punktu widzenia łącznych kosztów prac prywatyzacyjnych, a nie kosztów ponoszonych przez Skarb Państwa. Z tego drugiego punktu widzenia, wybrana oferta była najdroższa, zarówno przy rozpatrywaniu wg warunków SIWZ, jak i wg kosztów jakie faktycznie Skarb Państwa ma pokryć. Z kolei koszty przewidziane do pokrycia przez TP SA nie uwzględniają kosztów kampanii informacyjno-promocyjnej. Powyższe uwagi pozwalają na ocenę, że warunki cenowe określone wg SIWZ nie stanowiły właściwej podstawy dla wyboru najkorzystniejszej oferty.

Nieprawidłowości w pracy Komisji Przetargowej miały miejsce także w trakcie wyboru doradcy dla realizacji II etapu prywatyzacji TP SA (sprzedaż inwestorowi strategicznemu 25-35% akcji) i spowodowały wydłużenie terminu wyboru doradcy MSP. Niewłaściwa - zdaniem Izby - była decyzja Sekretarza Stanu w MSP o przeprowadzeniu ponownej oceny ofert, złożonych w przetargu nieograniczonym na wybór doradcy MSP w II etapie prywatyzacji TP SA, przez Komisję Przetargową w tym samym składzie, który w trakcie pierwszej oceny, w marcu 1999 r., podejmował działania niezgodne ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia i ustawą o zamówieniach publicznych.

- W dniu 26 marca 1999 r. Komisja Przetargowa dokonała wyboru oferty konsorcjum ING Bank NV oddział w Warszawie i Nicom Colsunting Ltd (Konsorcjum), która uzyskała 92,36 punktów (67,08 za ofertę merytoryczną i 25,28 za ofertę cenową). Następną w kolejności oferta firmy Polish Institute of Management Sp. z o.o. (PIM) uzyskała 92,14 punktów (odpowiednio 64,67 i 27,47). W dniu 4 maja 1999 r. w UZP odbyło się postępowanie odwoławcze na skutek wniesionego w dniu 22 kwietnia 1999 r. odwołania PIM od rozstrzygnięcia przez Ministra Skarbu Państwa protestu złożonego przez PIM na czynność wyboru oferty konsorcjum ING Bank NV w Warszawie i Nicom Consulting Ltd. Zespół Arbitrów UZP, wyrokiem z dnia 4 maja 1999 r., zobowiązał MSP do ponownej oceny ofert. W wyroku wymieniono następujące nieprawidłowe działania podjęte przez Komisję Przetargową, powołaną w dniu 7 lutego 1999 r. przez Sekretarza Stanu w MSP:
 - nieuwzględnienie kwoty podatku VAT przy szacowaniu oferty cenowej jednego z oferentów, nie zarejestrowanego jako podatnik VAT w Polsce,
 - dokonanie przez Zamawiającego zaokrąglenia wartości punktowych niezgodnie ze Specyfikacją,
 - naruszenie art. 49 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych w trakcie oceny ofert w zakresie kryteriów określonych w pkt. 6.2.a i 6.2.b Specyfikacji – w zakresie oceny doświadczeń i kwalifikacji jednego z oferentów, tj. konsorcjum ING Bank NV i Nicom Consulting Ltd.

Jak ustalił Zespół Arbitrów „...ofertę nr 4 złożyło konsorcjum dwóch podmiotów, z których jeden to ING Bank oddział w Warszawie (dowód: wypis z rejestru handlowego). Zamawiający dokonując oceny oferty nr 4 w zakresie kryterium doświadczenie oferenta w zakresie prac prywatyzacyjnych i restrukturyzacyjnych oraz kryterium kwalifikacje i doświadczenie osób zaangażowanych przy realizacji zamówienia odniósł się w ocenie tych kryteriów w stosunku do uczestnika konsorcjum tj. ING Bank NV oddział w Warszawie łącznie ze spółką ING Bank NV z siedzibą w Amsterdamie (Holandia). Bezspornym jest, że cyt. wyżej uczestnik konsorcjum jest oddziałem banku zagranicznego w rozumieniu art. 40 ustawy – Prawo bankowe(Dz.U. z 1997 r. nr 140, poz.939). A zatem w ocenie Zespołu Arbitrów ING Bank NV oddział w Warszawie jest podmiotem uprawnionym do samodzielnego występowania w obrocie prawnym na obszarze państwa polskiego, w zakresie określonym zezwoleniem. Konsorcjum związane zostało z oddziałem banku zagranicznego i to właśnie ten oddział jest wykonawcą i jednocześnie oferentem w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy o zamówieniach publicznych. Natomiast gdyby nawet przyjąć, jak twierdzi zamawiający, że oferentem był bank w Holandii, a oddział w Warszawie tylko „wykonawcą”, to tym samym oznaczałoby to, iż oferta i umowa konsorcjalna byłyby nieważne z uwagi na nieprawidłową reprezentację strony. Dokumenty te podpisały osoby upoważnione do reprezentacji tylko oddziału (dowód: wypis z RHC 46)”.

Komisja przetargowa w dniu 20 maja 1999 r. powtórzyła czynności oceny złożonych ofert pod względem merytorycznym i cenowym. Rozpatrzenie oferty Konsorcjum świadczy jednoznacznie o potraktowaniu ING Bank NV oddział w Warszawie jako faktycznego oferenta. Jednak w ocenie merytorycznej członkowie Komisji nie uwzględnili punktu (c) stanowiska Zespołu Arbitrów, a różnica w punktacji oceny merytorycznej ofert Konsorcjum i PIM wręcz wzrosła z 2,4 do 2,9 pkt na korzyść Konsorcjum, mimo iż zawartość ofert nie mogła ulec zmianie. Oferta Konsorcjum uzyskała tym razem łącznie 93,5 punktów (65,9 i 27,6), zaś oferta PIM 93 punkty (63,0 i 30,0). Podtrzymanie pierwotnej oceny merytorycznej ofert spowodowałoby, iż obie uzyskałyby łącznie po 94,7 punktów.

Zespół Arbitrów UZP potwierdził większość zarzutów stawianych przez protestującego (PIM), różnica punktowa między wybraną ofertą i ofertą PIM była niewielka, zaś postępowanie przetargowe dotyczyło największej z dotychczas zrealizowanych w Polsce prywatyzacji. W celu ponownej oceny ofert należało - zdaniem Izby - dokonać zmiany składu Komisji Przetargowej, niezależnie od faktu, iż obowiązek taki nie wynikał wprost z ustawy o zamówieniach publicznych. Umożliwiłoby to maksymalne zobiektywizowanie prac Komisji i wyeliminowanie możliwości posądzeń o stronniczość lub ambicjonalne traktowanie sprawy przez członków Komisji Przetargowej, którzy już raz dokonali ocen.

Sposób i wynik postępowania Komisji Przetargowej w niezmienionym składzie narzuca – zdaniem Izby – podejrzenie o manipulację wg zasady „zmienić wszystko, żeby nie zmienić nic – zwycięzcę ustalono wcześniej”, zwykle towarzyszącej zjawiskom korupcji.

Pełne uwzględnienie przez Komisję Przetargową orzeczenia Zespołu Arbitrów UZP (wraz z jego uzasadnieniem) skutkowałoby wyborem oferty PIM, która była najkorzystniejsza pod względem cenowym, niższa od oferty przyjętej o 1.636.204 zł.

Umowa z doradcą W dniu 3 marca 1998 r. Minister SP podpisał z Schroder Polska Sp. z o.o. umowę o doradztwo przy pierwszym etapie prywatyzacji TP SA, której przedmiotem było wykonanie następujących dzieł oraz zleconych prac:

- analizy sytuacji prawnej majątku Spółki,
- analizy stanu i perspektyw rozwoju Spółki,
- oceny realizacji obowiązków wynikających z tytułu wymagań ochrony środowiska i ochrony dóbr kultury wchodzących w skład majątku Spółki,
- wyceny wartości Spółki co najmniej trzema metodami,
- prospektu emisyjnego Spółki, wraz z wersją skróconą dla celów ogłoszenia w prasie,
- dokumentu dla oferty międzynarodowej (International Offering Circular),
- przygotowanie i obsługa procesu udostępniania osobom trzecim akcji Spółki poprzez:
 - a) sprzedaż akcji Spółki i akcji nowej emisji w ofercie publicznej krajowej i w ofercie międzynarodowej wraz z gwarantowaniem oferty międzynarodowej,
 - b) udostępnienie nieodpłatnych akcji uprawnionym pracownikom,
 - c) uczestnictwo w postępowaniu przed Komisją Papierów Wartościowych i Giełd, organami Giełdy Papierów Wartościowych i Krajowym Depozytem Papierów Wartościowych w sprawie dopuszczenia akcji Spółki do obrotu publicznego i giełdowego reprezentowanie Zamawiającego w tym poprzez udział w posiedzeniach tych organów, a także analogicznych organów właściwych dla oferty międzynarodowej,
- przeprowadzenie kampanii promocyjno-informacyjnej Spółki związanej z wprowadzeniem akcji Spółki do publicznego obrotu.

Objęcie umową o doradztwo przy prywatyzacji TP SA nieodpłatnego udostępnienia akcji uprawnionym osobom było nieuzasadnione, a wynagrodzenie doradcy za te prace zostało zawyżone i ustalone w sposób niekorzystny dla Skarbu Państwa.

- Doradca był zbędnym pośrednikiem, gdyż Minister Skarbu Państwa zawarł wcześniej umowę o wykonanie czynności technicznych związanych z nieodpłatnym zbywaniem akcji Spółki z Zarządem TP SA, a czynności doradcy ograniczyły się jedynie do zawarcia odpowiedniej umowy z biurem maklerskim. Ponieważ wynagrodzenie za to zadanie stanowiło część umowy z doradcą,

Minister utracił możliwość negocjowania wynagrodzenia z biurem maklerskim - bezpośrednim wykonawcą.

- Wysokość prowizji, za udostępnienie nieodpłatnych akcji uprawnionym osobom, dla Schroder Polska Sp. z o.o. została ustalona w wysokości 1,22% wartości nominalnej udostępnionych akcji, a więc wielokrotnie wyżej aniżeli stosowane w MSP stawki (0,1% w przypadku Mennicy Państwowej SA, 0,25% w przypadku PKO SA, a 0% w przypadku KOPEX SA).
- W wyniku zmiany wartości nominalnej akcji TP SA (w czerwcu 1998 r., a więc po zawarciu umowy z doradcą) kwota przewidywanej prowizji (liczonej od wartości nominalnej akcji) wzrosła przeszło 8-krotnie, tj. z 915 tys. zł do 7.686 tys. zł, mimo, iż nie zmienił się zakres rzeczowy wykonywanych zadań.

W wyniku wcześniejszej kontroli NIK, dotyczącej stanu realizacji procesu nieodpłatnego udostępniania akcji i udziałów Skarbu Państwa pracownikom i innym uprawnionym²⁴, Minister SP został poinformowany o nieprawidłowościach polegających na zlecaniu doradcom przy prywatyzacji także nieodpłatnego udostępniania akcji pracownikom (w sytuacjach kiedy wykonanie tych czynności było obowiązkiem spółek). W wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 12 lutego 1999 r., adresowanym do Ministra Skarbu Państwa, został ponadto zawarty wniosek o *„wypowiedzenie lub renegocjowanie z biurami maklerskimi lub innymi podmiotami zawartych dotychczas umów w zakresie wykonywania czynności technicznych związanych z nieodpłatnym udostępnianiem akcji lub udziałów spółek oraz niezawieranie takich umów w przyszłości”*. Na wystąpienie to, sekretarz stanu w MSP, odpowiedziała w dniu 30 czerwca 1999 r., iż *„... dotychczas zawarte umowy zostały zrealizowane i po wykonaniu czynności określonych w umowach, Ministerstwo Skarbu Państwa poniosło koszty ich realizacji (przed lub w trakcie kontroli Najwyższej Izby Kontroli)...”*. Badania kontrolne wykazały jednak, że umowa zawarta w dniu 3 marca 1998 r. z doradcą MSP przy prywatyzacji TP SA, a więc w okresie którego dotyczyła ówczesna kontrola, nie została zrealizowana do dnia 15 maja 2000 r., tj. dnia zakończenia kontroli prywatyzacji TP SA. Niezależnie od powyższego, Minister SP co najmniej dwukrotnie informowany był o nieprawidłowościach związanych z umową z dnia 3 marca 1998 r., np.:

- Podsekretarz stanu w MSP, w notatce z dnia 18 czerwca 1999 r. adresowanej do Ministra SP stwierdził, iż ustalenie prowizji dla Schroder Polska w wysokości 1,22% *„...w przypadku gdy zarząd TP SA podpisał wcześniej z MSP umowę o wykonanie czynności technicznych związanych z nieodpłatnym zbywaniem akcji*

²⁴ Kontrola nieodpłatnego nabywania akcji przez pracowników i innych uprawnionych w procesie prywatyzacji przedsiębiorstw (DSPiP-41005-98; informacja nr 181/99/P 98 110 z czerwca 1999 r.)

Spółki wydaje się po pierwsze bezzasadne, a po drugie wysokość uzgodnionej prowizji bardzo znacznie przewyższa dotychczas «zwyczajowo» obowiązujące stawki...».

- Na spotkaniu dyrektorów departamentów zainteresowanych prywatyzacją TP SA, które się odbyło w dniu 2 lipca 1999 r., dyrektor DAB także zwrócił uwagę, iż wysokość prowizji ustalonej dla doradcy z tytułu nieodpłatnego zbywania akcji Spółki bardzo znacznie przewyższa dotychczas obowiązujące stawki.

Dopiero w wyniku niniejszej kontroli NIK, MSP pismem z dnia 8 listopada 1999 r. znak MSP/DSSiIF/3438/99 przekazało Schroder Polska Sp. z o.o. do podpisu projekt aneksu do umowy z dnia 3 marca 1999 r., w którym zaproponowano nadanie treści § 6 ust. 2 pkt 5 tej umowy następujące brzmienie *„Prowizja za nieodpłatne udostępnienie akcji osobom uprawnionym w wysokości 1,22 % (kwota prowizji będzie odpowiadać iloczynowi liczby akcji należnych do udostępnienia uprawnionym pracownikom Spółki i ich wartości nominalnej na dzień podpisania Umowy)”* – podkr. NIK. Do dnia zakończenia kontroli, nie został podpisany aneks do umowy przez doradcę i MSP nie otrzymało faktury Schroder Polska Sp. z o.o. za udostępnienie akcji TP SA osobom uprawnionym, a zatem w dalszym ciągu istniało niebezpieczeństwo nieprzewidzianego i nieuzasadnionego wydatku z budżetu państwa, w wysokości 6.771 tys. zł.

Niezasadne było również objęcie umową z Schroder Polska Sp. z o.o. – doradcą MSP, zadania przeprowadzenia kampanii promocyjno–informacyjnej, związanej z wprowadzeniem akcji TP SA do publicznego obrotu, w sytuacji gdy koszty tej kampanii nie były jednocześnie objęte postępowaniem przetargowym, a zawarcie umowy z bezpośrednim wykonawcą tego zakresu prac oraz pokrycie ich kosztów było, w związku z upublicznieniem Spółki, oczywistym obowiązkiem TP SA. Minister Skarbu Państwa, reprezentując Skarb Państwa, będący właścicielem wszystkich akcji TP SA, na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy w dniu 28 kwietnia 1998 r., podjął min. uchwałę, którą zobowiązał Zarząd Spółki do zawarcia umowy o doradztwo dotyczące zorganizowania kampanii promocyjno–informacyjnej oraz do pokrycia jej kosztów, a także wskazał wykonawcę tej umowy (Schroder Polska Sp. z o.o. oraz NBS Sp. z o.o. i/lub Dewe Rogerson jako podwykonawcy). Jakkolwiek było to zadanie wymienione, choć nie wycenione, w umowie Skarbu Państwa z Schroder Polska Sp. z o.o., to jednak działania te, zgodnie z kodeksem handlowym, jak i statutem TP SA, leżały w kompetencji władz Spółki i podjęcie ww. uchwały przez Ministra Skarbu Państwa należy ocenić jako niecelowe. Ponadto decyzję tę NIK ocenia jako niekorzystną dla Spółki, bowiem cena doradztwa w tym zakresie (4.057.121 zł) nie została objęta postępowaniem przetargowym, ani też określona w umowie z doradcą

prywatyzacyjnym. Spółka musiała zawrzeć umowę ze wskazanym przez Walne Zgromadzenie wykonawcą, stąd jej pozycja negocjacyjna, zwłaszcza w negocjacjach cenowych, była gorsza od pozycji wykonawcy.

Schroder Polska Sp. z o.o. nie przedstawiła kontrolującym umów z podwykonawcami oraz dokumentacji Spółki dotyczącej rozliczeń podatku dochodowego od osób prawnych i podatku od towarów i usług. Według Spółki, żądanie powyższych dokumentów stanowiło ingerencję kontrolujących w działalność operacyjną Spółki i wykraczało poza temat kontroli. Jednocześnie Zarząd Schroder Polska Sp. z o.o. złożył oświadczenie o uregulowaniu wszystkich zobowiązań podatkowych.

Nieudostępnienie w trakcie kontroli ww. dokumentów nie pozwoliło na ustalenie źródeł kosztów poniesionych przez doradcę w związku z pracami wykonanymi na rzecz MSP i TP SA, w tym kosztów poniesionych na rzecz podwykonawców krajowych i zagranicznych, oraz prawidłowości rozliczeń podatkowych umów zawartych przez Schroder Polska Sp. z o.o. 3 marca 1998 r. z MSP i 14 sierpnia 1998 r. z TP SA.

W protokole kontroli, przeprowadzonej przez Urząd Kontroli Skarbowej (z dnia 26 lipca 1999 r.), rozliczeń z budżetem za 1998 r. z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, potwierdzone zostało prawidłowe wywiązanie się Schroder Polska Sp. z o.o. z zapłaty podatku dochodowego od osób prawnych w wysokości 5.631.895 zł od podstawy opodatkowania 15.644.154 zł. Brak dokumentów źródłowych Spółki dotyczących rozliczeń podatkowych nie pozwolił jednak kontrolującym na wyjaśnienie różnicy w wysokości 1.773.660,16 zł, pomiędzy kwotą 44.233.408,74 zł podawaną przez Schroder Polska Sp. z o.o. w wyjaśnieniu dla NIK, jako koszty podwykonawców zaangażowanych w realizację umów, a kwotą 42.459.748,58 zł kosztów podwykonawców wymienianą w protokole kontroli UKS. Spółka również nie potrafiła wyjaśnić powyższej rozbieżności, jak też różnicy 50.000 zł pomiędzy kwotą przychodów wynikającą z faktur wystawionych przez Schroder Polska Sp. z o.o. (w związku z realizacją umów z MSP i TP SA) w wysokości 49.259.802,02 zł a kwotą przychodów podanych przez Spółkę w wysokości 49.209.802,02 zł.

***Wyniki analiz: wycena wartości
i strategia prywatyzacji***

Na posiedzeniu Rady Przeształceń Własnościowych przy Prezesie Rady Ministrów w dniu 30 września 1998 r. sformułowane zostały następujące postulaty odnośnie polityki prywatyzacyjnej wobec TP SA:

- a) należy przeprowadzić ją konsekwentnie w zaplanowanym

- wcześniej terminie – jest to test na wiarygodność Polski, który będzie rzutował na kolejne prywatyzacje,
- b) zaakceptować fakt, że akcje TP SA będą sprzedawane stosunkowo tanio (wstępna wycena na 12.000 mln dolarów amerykańskich wydaje się w obecnych warunkach za wysoka),
 - d) w związku z powyższym należy zmniejszyć wielkość oferty i skierować ją w większym stopniu do krajowych inwestorów,
 - c) jednocześnie duży nacisk należy położyć na dobrą promocję oferty i tzw. pre-marketing pozwalający ustalić najlepszą możliwą w danych warunkach cenę.

W aktualizacji wyceny TP SA z dnia 1 października 1998 r. opracowanej przez Schroder Polska Sp. z o.o. stwierdzono, że:

- wycena i wnioski podlegają aktualizacji i mogą się zmienić w zależności od kształtowania się warunków rynkowych w przyszłości,
- wartość uzyskana poprzez zastosowanie metody skorygowanej wartości aktywów netto, uwzględniająca min. „Oszacowanie wartości nieruchomości TP SA” to około 2.600 mln dolarów amerykańskich. Jest to wartość znacznie niższa niż wynikająca z zastosowania pozostałych dwóch metod i jej użyteczność w kontekście wyceny TP SA jest ograniczona,
- wartość TP SA uzyskana poprzez zastosowanie metody porównywalnych wskaźników w oparciu o wyniki skonsolidowane wynosi od 6.700 mln do 7.600 mln dolarów amerykańskich,
- wycena metodą DCF w pełni odzwierciedla potencjał wzrostu TP SA oraz redukcji kosztów, a także uwzględnia silny wzrost przepływów pieniężnych do dyspozycji po roku 2001. Wynikiem analizy DCF jest przedział wartości od 8.400 mln do 9.600 mln dolarów amerykańskich,
- biorąc pod uwagę powyższe czynniki, hipotetyczna wartość kapitału TP SA wynosi od 7.000 mln do 9.000 mln dolarów amerykańskich. Górna wartość przedziału jest wartością średnią przedziału uzyskanego w analizie DCF. W rzeczywistości spółki są wyceniane poniżej ich teoretycznej wartości, szczególnie w obecnych niestabilnych warunkach rynkowych. Odzwierciedleniem tego jest ustalenie dolnej granicy przedziału na poziomie wyceny według wskaźników MATAV i SPT. Należy zaznaczyć, że hipotetyczna wartość giełdowa kapitału nie uwzględnia dyskonta (na ogół 15 %) stosowanego w przypadku sprzedaży akcji, szczególnie w pierwszej ofercie publicznej.

W „Propozycji przedziału cenowego dla akcji Telekomunikacji Polskiej SA”, przygotowanej w dniu 13 października przez ww. doradcę, stwierdzono m. in., że:

- od początku czerwca 1998 r. indeksy Dow Jones, FTSE i WIG spadły odpowiednio o: 16%, 20%, 33%. Rynki akcji w innych krajach europejskich podlegały ruchom spadkowym w tym okresie, np.: na Węgrzech o 45%, w Czechach o 30%. Kursy europejskich spółek telekomunikacyjnych spadły od września 1998 r. średnio o 11%. Kursy MATAV i SPT (do których TP SA jest najczęściej

- porównywana) spadły odpowiednio o 30% i 15% od początku czerwca 1998 r. Obie te firmy w 1998 r. należą do najwyżej wycenianych spółek w Europie pod względem wskaźnika EV/EBITDA^{25, 26}: MATAV – 7,0 , SPT – 6,4 , British Telecom – 7,7 , Deutsche Telekom – 4,9 , France Telecom – 8,2 , Portugal Telecom – 4,7 , Telecom Italia – 3,5 , Tele Denmark – 6,1 , Telefonica de Espana – 4,7 ,
- z powodu skali oferty akcje TP SA będą jednymi z najważniejszych, o ile nie najważniejszymi, papierami wartościowymi notowanymi w regionie. Makroekonomiczna sytuacja Polski jest wysoko oceniana oraz panuje opinia, iż niezaspokojony popyt na usługi telekomunikacyjne w Polsce stanowi o dużym potencjale rozwoju Spółki. Jednak istnieją negatywne czynniki silnie wpływające na percepcję inwestorów, jak: brak strategicznego partnera w Spółce, Zarząd nie może pochwalić się wystarczającym doświadczeniem (szczególnie w świetle ambitnych planów rozwojowych TP SA), niski poziom rentowności, ogromne potrzeby finansowe, brak przejrzystości regulacji taryfowych oraz rozliczeń między operatorami, jak również niekorzystna percepcja działalności Spółki w zakresie telefonii komórkowej. Inwestorzy oczekują więc dyskonta w stosunku do notowań porównywalnych akcji na giełdach papierów wartościowych. W obecnej sytuacji rynkowej inwestorzy sugerują, że dyskonto powinno wynieść w granicach 15%,
 - przy sprzedaży 30 % akcji Swisscom – szwajcarskiego operatora narodowego, a więc działającego w „bezpiecznym” kraju o klarownym systemie regulacji - dyskonto to wyniosło 14,4 % w stosunku do przewidywanej wartości giełdowej,
 - oświadczenia Ministerstwa Łączności znacznie rozwiały obawy inwestorów związane z kwestiami regulacyjnymi, jednak niska rentowność TP SA w najbliższych latach będzie z pewnością oddziaływała negatywnie na możliwą do uzyskania cenę,
 - formalna wycena określiła wartość kapitału Spółki w zakresie od 7.000 mln do 9.000 mln dolarów amerykańskich (bez uwzględnienia dyskonta pierwszej publicznej oferty akcji TP SA) lub około 17,20 zł do 22,75 zł za akcję. Ten przedział był ustalony na podstawie analizy zdyskontowanych przepływów pieniężnych (DCF) oraz empirycznego porównania z giełdowymi spółkami z sektora telekomunikacyjnego oraz rynkową wartością akcji spółek o profilu podobnym do TP SA,
 - metoda DCF uwzględnia długoterminowe perspektywy rozwoju TP SA , ale jest wrażliwa na poziom stóp dyskontowych, długoterminowe równoważenie taryf, ogólną niepewność co do sytuacji makroekonomicznej w długim okresie oraz założenia operacyjne przyjęte w modelu. Wstępne badania marketingowe wyraźnie pokazały, że inwestorzy instytucjonalni nie będą przywiązywać zbyt dużej wagi do metody DCF z uwagi na fakt, że brak przejrzystości polityki taryfowej oraz rozliczeń z innymi operatorami implikuje dodatkową niepewność, która negatywnie wpływa na wyceny dokonywane

²⁵ EV – kapitalizacja + zadłużenie netto = wartość przedsięwzięcia (skorygowana kapitalizacja rynkowa) jest powszechnie stosowana jako podstawa do łączenia wskaźników przychodów i zysków spółki w odniesieniu do wszystkich źródeł finansowania spółki.

²⁶ EBITDA – zysk operacyjny powiększony o amortyzację (zysk przed odsetkami, opodatkowaniem i amortyzacją).

- indywidualnie przez każdego z nich. W rezultacie, analiza kursów akcji przedsiębiorstw zbliżonych do TP SA jest dużo bardziej właściwa. Jej podstawą powinny być węgierski MATAV oraz czeski SPT. Analiza pokazuje, że jeśli inwestorzy zastosowaliby wskaźniki rynkowe zbliżone do wskaźników MATAV i SPT to wyceniliby Spółkę na 6.300 do 7.100 mln dolarów amerykańskich lub jedną akcję Spółki w granicach 15,90 do 17,90 zł. Taka wycena nie uwzględnia żadnego dyskonta, które jest konieczne w przypadku pierwszej publicznej oferty, a co potwierdziły wstępne badania marketingowe,
- ostateczna cena akcji będzie ustalona po okresie 3 tygodni, kiedy to doradca utworzy książkę zamówień, testując zarówno absolutną wielkość popytu inwestorów na ofertę, jak i ich wrażliwość cenową – tzw. bookbuilding, który stwarza możliwość stymulowania konkurencyjnego popytu na akcje wśród inwestorów i w rezultacie maksymalizację ceny,
 - przeprowadzenie oferty jest możliwe jeśli przedział cenowy wyniesie od 14,00 zł za akcję (wartość TP SA – 5.540 mln dolarów amerykańskich) do 18,50 zł za akcję (wartość TP SA – 7.330 mln dolarów amerykańskich),
 - ponieważ dolny przedział cenowy jest nieco niższy w stosunku do oczekiwań rynkowych dla tej transakcji, stworzy to psychologiczne wrażenie wysokiej atrakcyjności cenowej, co wspomogłoby wygenerowanie znacznie wyższych zapisów i w związku z tym konkurencji cenowej między inwestorami. W obecnej sytuacji rynkowej, ustalenie przedziału cenowego na poziomie wyższym niż proponowany podniesie ryzyko do poziomu trudnego do zaakceptowania dla inwestorów, co może uniemożliwić doprowadzenie transakcji do końca oraz powodować oskarżenia o niewłaściwe odczytanie rynku,
 - notowanie TP SA na giełdzie papierów wartościowych spowoduje, że każda kolejna oferta sprzedaży będzie dużo prostsza i łatwiejsza. Rząd uzyska pewną elastyczność w pozyskiwaniu dalszych przychodów z prywatyzacji. Jeśli Rząd zdecydowałby o sprzedaży odpowiednio dużego pakietu akcji inwestorowi strategicznemu to należałoby oczekiwać, że akcje te zostaną sprzedane powyżej ceny rynkowej tzn. z premią za uzyskanie strategicznego wpływu na spółkę. Bez notowania na giełdzie, a więc uzyskania punktu odniesienia sprzedaż inwestorowi strategicznemu będzie znacznie utrudniona. Struktura oferty pozwala na ograniczenie liczby sprzedawanych akcji tylko do 15% oferty, zatem pozostałe akcje SP będą mogły być w szybszy i łatwiejszy sposób (bez potrzeby dodatkowych analiz) sprzedawane w lepszej sytuacji na rynkach finansowych,
 - przełożenie zaplanowanej i faktycznie rozpoczętej oferty może sugerować brak zasadniczego przekonania rządu co do strategicznej konieczności przeprowadzenia prywatyzacji TP SA i kontynuacji prywatyzacji w ogóle. Zamknęłoby to rynek międzynarodowy na oferty z Polski na długi okres. Nie jest prawdopodobne aby istniała możliwość przełożenia oferty jedynie o 6 miesięcy. Jeśli transakcja nie zostanie przeprowadzona teraz, to prawdopodobne jest, że będzie to możliwe dopiero w 2000 roku. Nie ma żadnej pewności co do tego, że sytuacja na rynku polskim oraz rynkach międzynarodowych ulegnie poprawie w perspektywie najbliższych miesięcy lub nawet 2-3 lat. Nie wyklucza to oczywiście sprzedaży

inwestorowi strategicznemu, ale w świetle powyższych okoliczności zgłaszane oferty nie będą satysfakcjonujące dla Skarbu Państwa, ponieważ Skarb Państwa będzie występować ze słabszej pozycji wobec potencjalnych inwestorów. Znacznie zostanie ograniczony dostęp TP SA do zewnętrznego finansowania programu inwestycyjnego. Ulegnie także pogorszeniu sytuacja konkurencyjna TP SA zarówno w Polsce jak i w skali europejskiej i globalnej. Zostanie opóźniony rozwój polskiego sektora telekomunikacyjnego, co ma zasadnicze znaczenie dla realnego integrowania naszej telekomunikacji z systemami zachodnimi w świetle przystosowania do Unii Europejskiej i NATO. Odłożenie oferty spowoduje odwrócenie optyki międzynarodowych kół finansowych w postrzeganiu polskiej gospodarki i polskiego rynku kapitałowego. Zamiast dostrzegania w polskiej gospodarce symptomów pozytywnego odróżniania się od innych emerging markets, zostanie ona włączona do grupy krajów o podwyższonym ryzyku. Późniejsza zmiana tego postrzegania będzie wymagała sporego nakładu czasu i wysiłku oraz sprzyjających okoliczności. Przełożenie oferty TP SA uniemożliwi zrealizowanie wpływów budżetowych z prywatyzacji w roku bieżącym oraz stawia pod znakiem zapytania większość tych wpływów planowanych na rok przyszły. Przełożenie oferty TP SA wzmocni niepewność na polskim rynku kapitałowym wywołaną kryzysem w Rosji.

7. Realizacja I etapu prywatyzacji – sprzedaż akcji w ofercie publicznej, nieodpłatne udostępnienie akcji osobom uprawnionym

Ustalenie ceny akcji Izba nie wnosi uwag do sposobu ustalenia ceny akcji TP SA w ofercie publicznej. Cena akcji TP SA mieściła się w granicach przedziału cenowego, tj. 14 zł – 18,50 zł, ogłoszonego przez Ministra Skarbu Państwa w dniu 14 października 1998 r., a ustalonego na podstawie analiz rynków kapitałowych, sporządzonych przez doradcę, oraz informacji uzyskanych od inwestorów podczas wstępnych badań marketingowych. Wyznaczenie ceny transakcyjnej akcji odbyło się zgodnie z międzynarodową praktyką bookbuilding. W dniu 7 listopada 1998 r. Minister Skarbu Państwa zaakceptował zarekomendowaną przez doradcę cenę jednej akcji Spółki w ofercie publicznej w wysokości 15,20 zł. Przyjęto cenę poniżej poziomu krytycznego, powyżej którego gwałtownie spada popyt, i jednocześnie pozwolono na ukształtowanie stabilnego rynku wtórnego dla akcji TP SA w fazie potransakcyjnej. Wskaźnik cena/zysk ukształtował się powyżej poziomu notowanego dla MATAV i SPT – operatorów telekomunikacyjnych z Węgier i Czech, z którymi porównywano TP SA.

Przychody budżetu, koszty prywatyzacji

Sprzedano wszystkie zaoferowane akcje, tj. 210 mln akcji, stanowiących 15% kapitału akcyjnego TP SA. Oferta publiczna TP SA była największą spośród dotychczasowych ofert w Polsce i zwiększyła kapitalizację

Warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych o 50%. Łączne przychody Skarbu Państwa ze sprzedaży akcji TP SA wyniosły 3.146.659,3 tys. zł (929 mln dolarów amerykańskich). Polscy inwestorzy indywidualni i instytucjonalni nabyli 25,5% oferowanych akcji, zaś 74,5% akcji przydzielono inwestorom zagranicznym.

Łączne koszty prywatyzacji Spółki wyniosły 121.198,4 tys. zł (niewyjaśniona pozostała kwestia wynagrodzenia za udostępnienie akcji pracowniczych, tj. kwoty od 915 tys. zł do 7.686 tys. zł).

- Ministerstwo Łączności wydało na opracowania dotyczące prywatyzacji TP SA kwotę 33,6 tys. zł.
- Koszty poniesione przez Ministerstwo Skarbu Państwa wyniosły łącznie 44.512,3 tys. zł
- Koszty poniesione przez Spółkę wyniosły łącznie 76.652,5 tys. zł.

Akcje pracownicze Spółka wykonała czynności techniczne związane z nieodpłatnym udostępnieniem akcji TP SA uprawnionym osobom, zlecone jej przez Ministra Skarbu Państwa na podstawie umowy Minister Skarbu Państwa/305/97 z dnia 23 lipca 1997 r. TP SA zakończyła proces udostępniania akcji żyjącym osobom uprawnionym w dniu 29 grudnia 1999 r., tj. z dniem wygaśnięcia tego uprawnienia. Na dzień 29 grudnia 1999 r. udostępniono 206.400.851 akcji Spółki. Z ogólnej liczby 207.049, osób uprawnionych, byli i obecni pracownicy TP SA stanowili 100.965 osób, a ilość akcji przypadająca na tę grupę wyniosła 107.385.271. Ze względu na konieczność przeprowadzenia stosownych postępowań spadkowych, do czasu zakończenia kontroli trwał proces udostępniania akcji spadkobiercom zmarłych, którzy byli uprawnieni do nieodpłatnego udostępnienia akcji Spółki. Spośród 4.646 złożonych reklamacji uwzględniono 2.592, z tego 1.144 dotyczących nieumieszczenia na liście, a 1.320 zaniżenia zaliczonego stażu pracy. Cały proces nieodpłatnego udostępniania akcji TP SA, łącznie z przygotowaniem umów oraz ich podpisywaniem, przeprowadzili pracownicy Spółki. Jedynie Dyrekcja Okręgu w Katowicach, przy pracach związanych z ustaleniem prawa do akcji pracowników i emerytów Poczty Polskiej, korzystała z usług firmy zewnętrznej za wynagrodzeniem 63.691zł brutto.

Niezależnie od skutecznej realizacji procesu nieodpłatnego udostępniania akcji oraz komplikacji wynikających ze zmian przepisów, w działaniach służb odpowiedzialnych w Minister Skarbu Państwa za proces dystrybucji akcji pracowniczych stwierdzono szereg uchybień. Działania Biura ds. Udostępniania Akcji (BUA) w Minister Skarbu Państwa, podejmowane w procesie nieodpłatnego zbywania akcji uprawnionym osobom, NIK ocenia jako opieszale, a w niektórych przypadkach

jako nielegalne, nierzetelne bądź niecelowe. Doszło do naruszenia przepisów ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o zmianie ustawy o łączności²⁷, a także rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników²⁸.

- W umowie nr Minister Skarbu Państwa/305/97 o wykonanie przez TP SA czynności technicznych, związanych z nieodpłatnym zbywaniem akcji Spółki uprawnionym pracownikom, podpisanej w dniu 23 lipca 1997 r., wskazano dzień 8 lipca 1997 r. jako datę, do której przyjmowane będą oświadczenia o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji Spółki oraz dzień 21 lipca 1997 r., jako datę sporządzenia i wywieszenia list uprawnionych pracowników. Powyższej sprzeczności można było uniknąć, gdyby Minister Skarbu Państwa odpowiednio wcześniej, a nie dopiero w maju 1997 r., przekazało Spółce standardowy wzór umowy o wykonanie czynności technicznych, lub też – mając na uwadze terminy związane z obowiązującym wówczas stanem prawnym – jeszcze przed ich upływem podjęło aktywne działania w celu podpisania umowy. Uwzględniając fakt, iż w dniu 26 czerwca 1997 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (obowiązującą od dnia 8 lipca 1997 r.), istniała możliwość dostosowania treści umowy do nowych przepisów.
- W ogłoszeniu (z dnia 14 stycznia 1999 r.), wzywającym uprawnionych pracowników do składania pisemnych oświadczeń o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji TP SA, nie poinformowano o zachowaniu ważności oświadczeń uprawnionych pracowników oraz innych osób, złożonych przed wejściem w życie ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o zmianie ustawy o łączności, co wynika z treści art. 2 ust. 1 i 2 tejże ustawy. Z uwagi na skalę problemu (liczbę uprawnionych pracowników, liczbę udostępnianych akcji, strukturę organizacyjną Spółki), a także wprowadzenie przez ustawodawcę istotnych zmian wcześniejszych regulacji prawnych dot. osób uprawnionych do nieodpłatnego nabycia akcji Spółki (wejście w życie z dniem 29 grudnia 1998 r. ustawy o zmianie ustawy o łączności, zwiększającej znacznie liczbę osób uprawnionych), ogłoszenie nie zawierające informacji nt. aktualnego stanu prawnego w zakresie problemów, których to ogłoszenie dotyczy, było nierzetelne i stwarzające

²⁷ Dz.U. Nr 150, poz. 984

²⁸ Dz.U. Nr 33, poz. 200

zagrożenie wystąpienia niepotrzebnych konfliktów w procesie nieodpłatnego zbywania akcji TP SA.

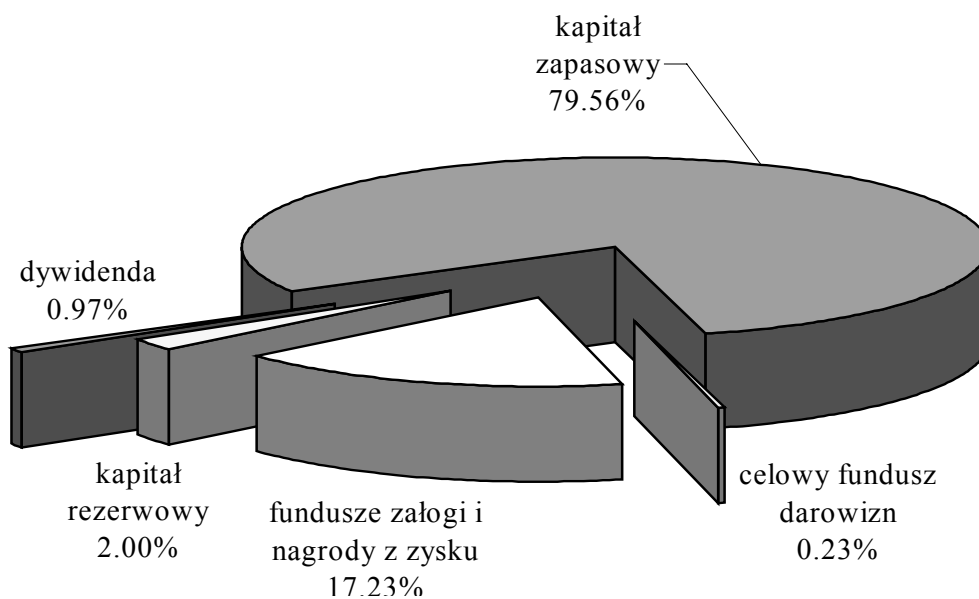
- W ogłoszeniu z dnia 17 maja 1999 r. o przystąpieniu do nieodpłatnego zbywania akcji, nie podano miejsca podpisywania umów, a także daty od której uprawnieni pracownicy mogą realizować swoje prawo nieodpłatnego nabycia akcji. Wymogi te zawarte są w § 8 ust. 2, pkt. 4 i 5 rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników.
- W dniu 5 lipca 1999 r., tj. z ponad 3 miesięcznym opóźnieniem, został podpisany aneks do umowy nr Minister Skarbu Państwa/305/97 o wykonanie czynności technicznych związanych z nieodpłatnym zbywaniem akcji. Na podstawie § 2 pkt 2 i pkt. 5 ww. aneksu TP SA zobowiązała się do przyjmowania do dnia 29 marca 1999 r. (tj. zgodnie z ustawą o zmianie ustawy o łączności) oświadczeń uprawnionych pracowników o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji oraz do sporządzenia i wywieszenia list uprawnionych pracowników do dnia 12 kwietnia 1999 r. Takiego działania Minister Skarbu Państwa nie usprawiedliwia fakt, że jak podano w wyjaśnieniu, TP SA wykonała wymienione czynności w terminie, tj. przed podpisaniem aneksu.
- Nie dotrzymano ustawowego terminu nieodpłatnego zbycia akcji. Ustawa o zmianie ustawy o łączności w art. 2 ust. 3 nakazywała przystąpienie do nieodpłatnego zbywania akcji od 29 czerwca 1999 r., natomiast Minister Skarbu Państwa przesłało do TP SA listę osób upoważnionych do podpisywania umów nieodpłatnego zbycia akcji, instrukcję dla tych osób oraz wzór umowy nieodpłatnego zbycia akcji dopiero w dniu 2 sierpnia 1999 r., zaś do podpisywania umów o nieodpłatnym zbyciu akcji przystąpiono od 14 września 1999 r.
- Wbrew § 4 ust. 4 regulaminu Minister Skarbu Państwa, Departament Spółek Strategicznych i Instytucji Finansowych nie poinformował BUA o zawarciu umowy ze Schroder Polska Sp. z o.o. obejmującej udostępnienie akcji uprawnionym pracownikom, co świadczy o nienależytym przepływie informacji pomiędzy tymi komórkami organizacyjnymi ministerstwa.

Opieszałości działań Minister Skarbu Państwa nie usprawiedliwia skala problemu (podnoszona w wyjaśnieniach Dyrektora Biura Udostępniania Akcji w Minister Skarbu Państwa), ponieważ już w 1996 r. w analizach przedprywatyzacyjnych TP SA,

podkreślano skalę i problemy tej prywatyzacji. Zatem Minister Skarbu Państwa dysponowało odpowiednio dużym czasem, aby przygotować się do sprawnej realizacji procesu nieodpłatnego udostępniania akcji Spółki.

8. Sytuacja ekonomiczno-finansowa TP SA w latach 1995-1999

Procesowi prywatyzacji towarzyszyły korzystne, chociaż pogarszające się wyniki ekonomiczne TP SA. Od momentu powołania do końca 1999 r. Spółka wypracowała zysk netto w łącznej wysokości ok. 2.100 mln zł. Strukturę podziału zysku, dokonywanego przez WZ za okres 1992-1998 przedstawiono na poniższym diagramie.

Źródło : opracowanie DSPIP NIK na podstawie danych z kontroli

Ze względu na dokonaną przez Spółkę w 1997 r. zmianę sposobu prezentacji rachunku wyników z porównawczego na kalkulacyjny – analizę wyników ekonomicznych Spółki przeprowadzono w oparciu o wariant kalkulacyjny.

Przychody Dynamika przychodów ogółem w TP SA w latach 1995 – 1999 (przy przyjęciu wielkości przychodów w roku poprzednim za 100%) wynosiła: w 1996 r. 128,3%, w 1997 r. 127,8%, w 1998 r. 122,5%, w 1999 r. 124,1%. Realny przyrost przychodów ogółem (tj. uwzględniający inflację) wyniósł: w 1996 r. 7,0%, w 1997 r. 11,3%, w 1998 r. 9,5%, w 1999 r. 15,7%.

W latach 1995 – 1999 Spółka osiągnęła przychody ogółem w wysokości odpowiednio: 5.272,1 mln zł, 6.765,2 mln zł, 8.649,1 mln zł, 10.591,5 mln zł i 13.145,7 mln zł, z czego większość stanowiły przychody ze sprzedaży stanowiące w

poszczególnych latach odpowiednio: 95,7%, 96,3%, 96,2%, 95,6% i 94,3%; udział pozostałych przychodów operacyjnych kształtował się w granicach od 0,94% do 2,33% a udział przychodów finansowych - w granicach od 2,02% do 4,78%.

Dynamika przychodów ze sprzedaży (przy przyjęciu wielkości przychodów w roku poprzednim za 100%) wynosiła: w 1996 r. 129,2%, w 1997 r. 127,6%, w 1998 r. 121,8% oraz w 1999 r. 122,4%.

Podstawową pozycją w przychodach ze sprzedaży, jakie osiągała TP SA każdego roku, były stanowiące ok. 90% przychody z usług telefonii stacjonarnej. W analizowanym okresie tendencję wzrostową wykazywał udział przychodów z usług teleinformatycznych, a także do 1998 r. udział przychodów z usług dzierżawy łączy oraz z usług o wartości dodanej. Spadał udział przychodów ze sprzedaży towarów i materiałów oraz innych usług a także z usług radiokomunikacyjnych. Przychody z usług telegraficznych zanikały.

Koszty Koszty działalności Spółki wzrastały szybciej niż przychody, a ich dynamika (przy przyjęciu wielkości kosztów w roku poprzednim za 100%) wynosiła: w 1996 r. 131,7%, w 1997 r. 138,3%, w 1998 r. 135,4%, w 1999 r. 131,9%. W latach 1995 – 1999 Spółka poniosła koszty ogółem w wysokości odpowiednio: 3.554,6 mln zł, 4.680,2 mln zł, 6.473,4 mln zł, 8.764,8 mln zł, 11.558,5 mln zł. Większość stanowiły koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, których udział w poszczególnych latach spadał i wynosił odpowiednio: 76,8%, 74,6%, 74,9%, 67,0% i 58,5%. Udział kosztów ogólnego zarządu w kosztach ogółem, dla poszczególnych lat, kształtował się następująco: 11,5%, 11,7%, 10,5%, 9,2%, 12,8%. Wyraźnie wzrastał udział kosztów finansowych w kosztach ogółem, który w kolejnych latach kształtował się w sposób następujący: 4,7%, 6,3%, 8,3%, 11,7%, 18,9%. Koszty sprzedaży w latach 1995 – 1999 rosły i stanowiły od 3,31% do 6,88% kosztów ogółem, natomiast pozostałe koszty operacyjne kształtowały się w granicach 2,5% do 5,9%.

Najistotniejszy udział w kosztach rodzajowych TP SA stanowiły:

- usługi obce wynoszące w poszczególnych latach odpowiednio: 30,2%, 31,6%, 33,8%, 35,3%, 34,0%,
- amortyzacja: 25,3%, 24,4%, 23,4%, 23,6%, 23,0%,
- wynagrodzenia: 20,3%, 20,5%, 20,0%, 19,4%, 25,5% .

Place Średnie wynagrodzenia w Spółce wraz z nagrodami z zysku wynosiły ogółem: w 1995 r. 982,4 zł, w 1996r. 1.259,5 zł, w 1997r. 1.688,6 zł, w 1998r. 2.032,6 zł, oraz za 9 m-cy 1999 r. 2.608,1 zł i były w całym okresie wyższe średnio o ok. 30% od przeciętnej płacy w kraju, ogłaszanej przez Prezesa GUS. Dynamika wzrostu płac (liczona przy przyjęciu roku ubiegłego za 100) wyniosła w 1996 r. 28,2%, w 1997 r. 34,1%, w 1998 r. 20,4%, a za 9 m-cy 1999 r. 4,3%.

Przyrost średnich wynagrodzeń w Spółce wraz z nagrodami z zysku był w całym okresie wyższy od przyrostu zysku netto, a różnice te wyniosły: 20,2 punktów procentowych w 1996 r., 50,0 punktów procentowych w 1997 r., 17,1 punktów procentowych w 1998 r. i 1,0 punkt procentowy za 9 m-cy 1999 r.

Tempo przyrostu płac było zróżnicowane - tym wyższe im wyższego szczebla zarządzania dotyczyło²⁹:

- płace Dyrektorów Okręgów i Jednostek Centralnych przyrastały szybciej niż płace ogółem w Spółce. W 1995 r. uśredniona płaca Dyrektora Okręgu stanowiła 3,73 średniej płacy w Spółce, a w kolejnych latach

²⁹ Do porównań przyjęto przeciętne płace pracowników zatrudnionych na stanowiskach nierobotniczych.

wynosiła: w 1996 r. 3,76, w 1997 r. 4,12, w 1998 r. 4,15 i w 1999 r. 4,60 w stosunku do przeciętnej płacy w Spółce,

- jeszcze wyższy przyrost przeciętnych płac zanotowano w grupie Dyrektorów Wykonawczych, który w 1999 r. w porównaniu do 1998 r. wyniósł od 30,3% do 99,6%. Uśredniona płaca dyrektora wykonawczego w 1998 r. stanowiła 6,2 przeciętnej płacy w Spółce, a za 9 m-cy 1999 r. już 9,2 płacy przeciętnej,
- najszybciej rosły w analizowanym okresie wynagrodzenia Członków Zarządu. W poszczególnych latach przyrost uśrednionej przeciętnej płacy Członka Zarządu wyniósł: w 1996 r. 39,6%, w 1997 r. 2,4%, w 1998 r. 163,6%, w 1999 r. 112,4%.

Na przeciętną płacę Członka Zarządu przypadają w 1995 r. 6,9 przeciętnych płac w Spółce, w 1996 r. 7,5, w 1997 r. 5,5, w 1998 r. 12,0, a w 1999 r. (za 9 m-cy) 24,5 przeciętnych płac³⁰.

Stosunek przeciętnej płacy pobieranej przez Prezesa Zarządu, liczony do średniej płacy w Spółce, wynosił w 1995 r. 7,8, w 1996 r. 8,4 w 1997 r. 6,9 w 1998 r. 14,9 oraz w 1999 r. (za 9 m-cy) 34,5³¹.

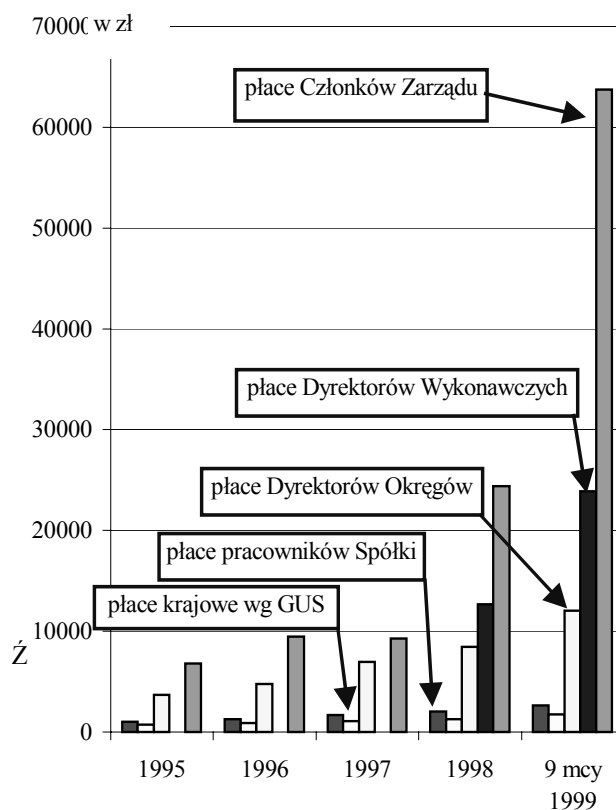
³⁰ W porównaniu z ogólnymi przeciętnymi płacami w TP SA (z uwzględnieniem zatrudnionych na stanowiskach robotniczych) wskaźnik ten wynosił odpowiednio: 8,3; 8,9; 6,4; 13,8 i 27,4.

³¹ W porównaniu z ogólnymi przeciętnymi płacami w TP SA (z uwzględnieniem zatrudnionych na stanowiskach robotniczych) wskaźnik ten wynosił odpowiednio: 9,3; 10,0; 8,0; 17,1 i 38,8.

Na wykresie obok przedstawiono dane obrazujące wielkość i zmiany płacowe w TP SA w okresie od 1995 r. do 1999 r. (za 9-m-cy) na podstawie porównania nominalnych miesięcznych wynagrodzeń w kolejnych latach.

Porównanie przeciętnych płac kadry kierowniczej TP SA do zarobków w spółkach z ponad 50% udziałem Skarbu Państwa, określonych ustawą z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi³², wskazuje że wszyscy Członkowie Zarządu oraz Dyrektorzy Wykonawczy uzyskiwali płace wyższe od maksymalnych płac ustalonych wg postanowień ustawy^{33,34}. Przeciętna płaca Członka Zarządu za 9 m-cy 1999 r. wynosiła ok. 63,7 tys. zł i przekraczała maksymalną płacę z ww. ustawy 3,8-krotnie, zaś przeciętne miesięczne wynagrodzenie Dyrektora Wykonawczego 1,5-krotnie. Rada Nadzorcza, w wyniku kilkukrotnych zmian składników wynagrodzenia, ich wysokości oraz zasad przyznawania, dokonała w latach 1997-1999 uproszczenia zasad wynagradzania Zarządu TP SA. Wynagrodzenia Zarządu TP SA składają się z następujących elementów:

- wynagrodzenie zasadnicze określone w wysokości 4.000 zł miesięcznie, początkowo identycznie dla wszystkich członków zarządu, od 1 kwietnia 1997 r. zostało zróżnicowane i wynosiło: 9.600 zł miesięcznie dla Prezesa oraz po 8.000 zł miesięcznie dla pozostałych członków Zarządu. Od 1 września 1998 r. wynosiło: 35.000 zł miesięcznie dla Prezesa, 30.000zł miesięcznie dla członka Zarządu odpowiedzialnego za sprawy finansowe oraz po 27.000 zł miesięcznie dla pozostałych członków Zarządu. W związku z wprowadzeniem, z dniem

³² Dz.U. Nr 26, poz. 306

³³ Sposób wyliczenia kwoty maksymalnej płacy miesięcznej (w zł) prezentuje wyliczenie: średnia z ostatniego kwartału roku poprzedniego 1.466,65 zł; 6-cio krotność średniej (art. 8) 8.799,90 zł; podwyższenie o 50% (art. 9) 4.399,95 zł; nagroda roczna – (art. 10 przy przyjęciu za podstawę jej obliczenia maksymalną i podwyższoną płacę miesięczną obliczoną na podstawie art. 8 i 9) 3.299,96 zł; **ustawowa maksymalna płaca miesięczna 16.499,81zł.**

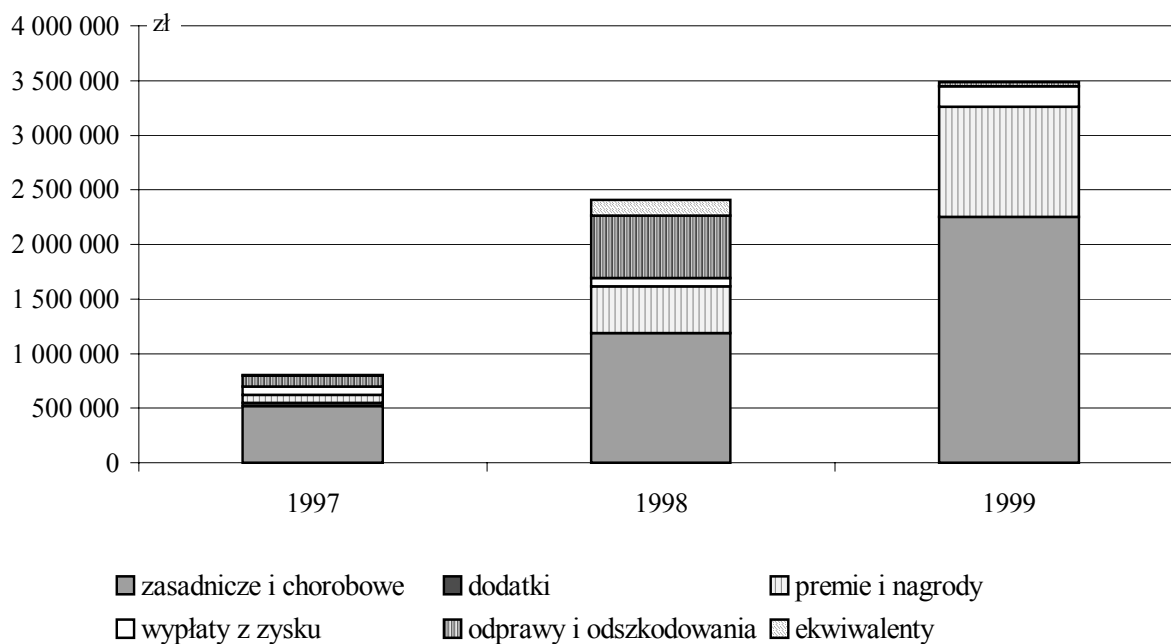
³⁴ W związku z II etapem prywatyzacji TP SA w lipcu 2000 r. Spółka „wyszła” spod działania wskazanej ustawy, bowiem udział Skarbu Państwa w TP SA spadł poniżej 50% kapitału akcyjnego.

1 września 1998 r., prawa do kwartalnej aktualizacji wynagrodzenia, od dnia 1 października 1999 r. miesięczne wynagrodzenia zasadnicze wyniosły: w przypadku Prezesa 46.237 zł, w przypadku członka Zarządu odpowiedzialnego za sprawy finansowe 39.633 zł i 35.670 zł w przypadku pozostałych członków Zarządu.

- nagrody roczne wypłacane po skwitowaniu Zarządu przez WZ, wprowadzone od dnia 1 września 1998 r., w wysokości minimum sześciokrotnego wynagrodzenia miesięcznego dla Prezesa i minimum trzykrotnego wynagrodzenia zasadniczego dla pozostałych członków Zarządu.

Członkowie Zarządu TP SA korzystali również z dodatkowych przywilejów, w tym z: samochodu służbowego z kierowcą do wyłącznej dyspozycji, zwrotu wydatków poniesionych w związku z wykonywaniem obowiązków, leczenia, nielimitowanego korzystania z telefonów służbowych, zakwaterowania w Warszawie w ramach zasobów mieszkaniowych Spółki, a także prawa do sześciomiesięcznej odprawy w związku z ew. odwołaniem i rozwiązaniem umowy o pracę w trakcie kadencji, lub trzymiesięcznej w przypadku nie powołania na następną kadencję. Niezależnie od powyższego, na mocy umów o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia, członkowie Zarządu posiadali prawo do otrzymywania wynagrodzenia przez rok po ustaniu zatrudnienia w TP SA, w wysokości połowy zarobków sprzed rozwiązania umowy o pracę.

Na poniższym wykresie zaprezentowano wysokość i strukturę wynagrodzeń Zarządu w latach 1997-1999 na podstawie kwot wypłaconych z poszczególnych tytułów.

Źródło: DSPiP NIK na podstawie danych ze Spółki

Przewodniczący RN - wyjaśniając przyczyny znacznie wyższego wzrostu wynagrodzeń członków Zarządu aniżeli średnich wynagrodzeń w Spółce oraz wyższej ich dynamiki aniżeli dynamika sprzedaży i wyniku finansowego Spółki - podał, że podstawowym argumentem, którym kierowała się RN, było dostosowanie wynagrodzeń Zarządu do wymagań rynku pracy. Skokowo rosnąca odpowiedzialność Zarządu, zwłaszcza za proces prywatyzacji oraz dostosowanie Spółki do sprostania konkurencji na rynku telekomunikacyjnym w postępującym procesie liberalizacji, spowodowała konieczność zatrudnienia kadry menedżerskiej, posiadającej wysokie kwalifikacje i wymagającej odpowiedniego wynagrodzenia, porównywalnego do innych spółek giełdowych.

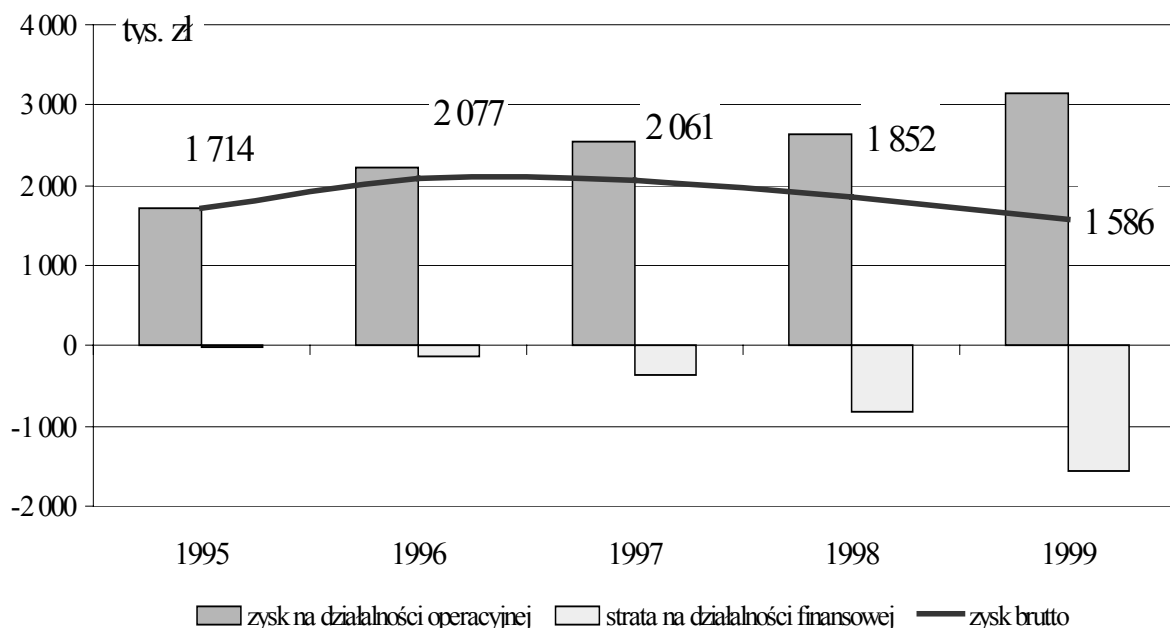
Wysokość wynagrodzeń miesięcznych należnych członkom Rady Nadzorczej określało Walne Zgromadzenie. Od dnia 1 stycznia 1997 r. wynosiły one: 2.500 zł dla przewodniczącego, 2.000 zł dla wiceprzewodniczącego oraz po 1.500 zł dla pozostałych członków (niezależnie od liczby posiedzeń RN w miesiącu). Od dnia wejścia w życie Rozporządzenia RM z dnia 9 września 1997 r. w sprawie szkoleń i egzaminów dla kandydatów na członków rad nadzorczych spółek, w których Skarb Państwa jest jedynym akcjonariuszem, oraz wynagrodzeń członków rad nadzorczych tych spółek³⁵, tj. od 7 października 1997 r., wynagrodzenia dla RN określono jako mnożnik przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw za ostatni miesiąc poprzedniego kwartału w wysokości: 1,4-krotności dla przewodniczącego, 1,2-krotności dla wiceprzewodniczącego i sekretarza oraz 1,1-krotności dla pozostałych członków. Od dnia 17 czerwca 1999 r. wynagrodzenia dla RN określono jako mnożnik przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw za ostatni miesiąc poprzedniego kwartału w wysokości: 3,5-krotności dla przewodniczącego, 3-krotność dla zastępcy i sekretarza oraz 2,5-krotność dla pozostałych członków; z tym, że dla osób o których mowa w art. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, wysokość wynagrodzenia łącznie z dietami określono jako 4-krotność najniższego wynagrodzenia pracowników za pracę, obowiązującego w grudniu roku poprzedzającego określonego przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej. Ponadto w całym okresie objętym kontrolą członkom Rady Nadzorczej przysługiwał zwrot kosztów delegacji przy wyjazdach związanych z wykonywaniem czynności. Do dnia 7 października 1997 r. obowiązywała zasada potrącania 40% należnego wynagrodzenia za nieobecność na posiedzeniu rady, którą zastąpiono zasadą potrącania całości wynagrodzenia w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na żadnym z posiedzeń w miesiącu. Usprawiedliwienia nieobecności dokonywała w drodze uchwały

³⁵ Dz.U. Nr 110, poz. 718

Rada Nadzorcza, która w kontrolowanym okresie nie uznała żadnej nieobecności za nieusprawiedliwioną. Członkowie RN podlegający ograniczeniom wynikającym z ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne nie pobierali wynagrodzenia ze Spółki. Na przykładzie wynagrodzeń członków RN, którzy pełnili tę funkcję nieprzerwanie w całym kontrolowanym okresie, można stwierdzić, że wynagrodzenie członka RN TP SA w 1998 r. w porównaniu z 1997 r. nie uległo zmianie i wynosiło przeciętnie ok. 1.430 zł miesięcznie. Natomiast w 1999 r. w porównaniu z 1998 r. wynagrodzenie członka RN TP SA wzrosło o 126%. i wyniosło ok. 3.280 zł miesięcznie.

Wynik finansowy

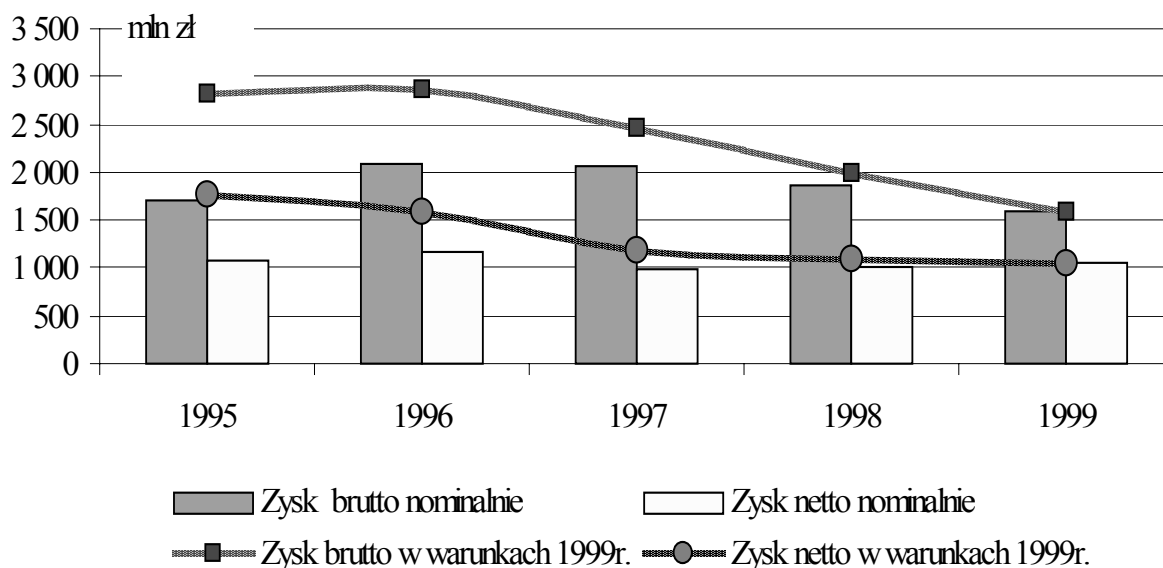
Systematyczny wzrost straty na działalności finansowej powodował, że pomimo rosnącego zysku na działalności operacyjnej zysk brutto ulegał od 1996 r. obniżaniu. Poniższy wykres prezentuje zmiany zysku brutto, jako wyniku wykazywanego zysku na działalności operacyjnej oraz straty na działalności finansowej.

Źródło : opracowanie DSPiP NIK na podstawie danych z kontroli

Następował także spadek realnego zysku netto, który sprowadzony wskaźnikiem inflacji do warunków 1999 r. wynosił: w 1995 r. 1.776 mln zł, w 1996 r. 1.600 mln zł, w 1997 r. 1.185mln zł, w 1998 r. 1.095 mln zł, w 1999r. 1.065 mln zł. Realny zysk netto ulegał w poszczególnych latach obniżeniu: w 1996 r. o 9,9%, w 1997 r. o 25,9%, w 1998 r. o 7,6%, w 1999 r. o 2,8%. Dynamika zysku netto w ujęciu nominalnym w TP SA latach 1995 – 1999 (przy przyjęciu wielkości zysku netto w roku poprzednim za 100%) wynosiła: w 1996 r. 108,0%, w 1997 r. 85,1%, w 1998 r. 103,3%, w 1999 r. 104,3%.

Zmiany zysku brutto i zysku netto na przestrzeni lat 1995-1999 w wielkościach nominalnych a także w warunkach 1999 r. przedstawiono na poniższym wykresie.

Źródło : opracowanie DSPIP NIK na podstawie danych z kontroli.

Podatki

Dobra sytuacja ekonomiczna pozwoliła Spółce na systematyczne wywiązywanie się ze zobowiązań wobec budżetu.

Do listopada 1998r. Spółka zobowiązana była do dokonywania na rzecz budżetu 15% wpłat z zysku³⁶. Łączne wpłaty za okres od 1996 do listopada 1998 r. wyniosły z tego tytułu 628,7 mln zł.

Od 1995 r. do połowy 1999 r. podatek dochodowy po uwzględnieniu odliczeń związanych m. in. z wydatkami inwestycyjnymi wyniósł 2.879,8 mln zł.

Kwoty ulg w podatku dochodowym z tytułu inwestycji w latach 1995-1998, wykorzystane przez TP SA wyniosły: 458,7 mln zł w 1995 r., 548,4 mln zł w 1996r., 466,8 mln zł w 1997 r., 339,6 mln zł w 1998 r. Planowana kwota wykorzystania ulgi inwestycyjnej w 1999 r. wyniosła ok.300mln zł.

Ze względu na fakt, że do 1997 r. sprzedaż opodatkowana 22% stawką VAT obejmowała niewielką część sprzedaży Spółki (od 2,6% do 2,2%), kwota odliczeń i korekt do odliczenia przewyższała kwoty podatku należnego. Kwota do zwrotu za lata 1995-1997 wyniosła łącznie 1.712,6 mln zł. W związku ze zmianą z dniem 1 lutego 1998 r. stawek podatku od towarów i usług dotyczących usług łączności, w 1998 r. wystąpiło zobowiązanie podatkowe w wysokości 147,5 mln zł, a w 1999 r. 722,8 mln zł. Zmiany struktury sprzedaży w okresie 1997-1999 i obciążenia jej stawką VAT zobrazowano w zestawieniu poniżej.

Wyszczególnienie		1997		1998		1999	
		kwota w mln zł	%	kwota w mln zł	%	kwota w mln zł	%
sprzedaż	zwolniona z VAT	15.523,5	0,2	22.966,9	0,2	168.001,8	1,4
	eksportowa	698.955,8	8,6	478.163,7	4,9	922.276,7	7,4
	opodatkowana 0%	6.839,5	0,1	1.369,8	0,0	1.849,7	0,0
	opodatkow. 7 %	7.245.499,6	88,9	1.625.610,9	16,8	-35.596,1	-0,3
	opodatkow. 22 %	180.164,9	2,2	7.575.321,6	78,1	11.341.694,9	91,5
	razem	8.146.983,4	100,0	9.703.433,0	100,0	12.398.227,0	100,0

³⁶ na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z 21 lutego 1996r. w sprawie określenia trybu i terminów dokonywania wpłat z zysku oraz składania deklaracji przez jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, a także określania wzorów tych deklaracji.(Dz.U. Nr 21, poz.100 z późn. zm.)

podatek VAT 7 %	508.866,6	92,8	113.748,0	6,4	-2.490,9	-0,1
podatek VAT 22 %	39.700,9	7,2	1.666.961,3	93,6	2.495.692,8	100,1
razem VAT	548.567,5	100,0	1.780.709,3	100,0	2.493.201,9	100,0
odliczenia i korekty	1.276.024,5		1.633.177,6		1.770.452,1	
podatek lub nadwyżka	-727.456,9		147.531,7		722.749,7	

Źródło : opracowanie DSPiP NIK na podstawie danych z kontroli.

9. Wybrane aspekty działalności TP SA

Praktyki monopolistyczne TP SA

Korzystając z uprzywilejowanej pozycji na rynku, wynikającej z monopolu na świadczenie usług międzynarodowych (który będzie trwał do 2003 r.), a także ze stosunkowo niedawnego zdemonopolizowania usług międzymiastowych oraz stosunkowo słabej konkurencji w usługach lokalnych, TP SA nie uniknęła w swojej działalności stosowania praktyk monopolistycznych. O ich stosowaniu świadczy podjęcie, w okresie objętym kontrolą, przez UOKiK postępowania administracyjnego przeciwko Spółce w 36 sprawach, z których :

- 5 w trakcie kontroli znajdowało się jeszcze w toku,
- 8 umorzono, w tym w 4 przypadkach na skutek polubownego załatwienia sprawy,
- 2 zostały rozstrzygnięte przez Sąd Antymonopolowy na korzyść TP SA,
- 9 Sąd Antymonopolowy rozstrzygnął na niekorzyść TP SA poprzez całkowite lub częściowe podtrzymanie wydanych przez UOKiK decyzji,
- 8 TP SA uznało bez wnoszenia odwołania do Sądu Antymonopolowego,
- 4 w trakcie kontroli znajdowało się w fazie rozpatrywania odwołań złożonych przez TP SA.

W 5 przypadkach TP SA została zobowiązana do zapłaty kar pieniężnych w łącznej wysokości ok. 600 tys. zł. Spółka prawidłowo wywiązywała się z obowiązków wynikających z orzecznictwa antymonopolowego.

Praktyki monopolistyczne stosowane przez TP SA polegały głównie na utrudnianiu działania konkurencji lub próbach narzucania kontrahentom niekorzystnych dla nich warunków umów, a także nieuczciwego kształtowania opłat za usługi. W opinii UOKiK, przejawy nadużywania pozycji TP SA zostały w pewnym zakresie ograniczone ale w miarę zmian na rynku telekomunikacyjnym pojawiają się nowe formy wykorzystywania dominującej pozycji.

Najpoważniejszym problemem z punktu widzenia przyszłej sytuacji Spółki wydaje się postępowanie wszczęte z inicjatywy ok. 400 gmin zmuszonych w przeszłości przez TP SA do nieodpłatnego przekazania na jej rzecz majątku powstałego w procesie telefonizacji wsi. Szacowana przez NIK, wartość przekazanego nieodpłatnie majątku w formie darowizny wyniosła wg stanu na dzień 31 grudnia 1996r. ponad 600 mln zł. Do momentu zakończenia kontroli UOKiK zobowiązał TP SA do zawarcia z 2 gminami porozumień i zwrotu kwot w łącznej wysokości ok. 950 tys. zł, oraz do wspólnego określenia z kolejnym związkiem gmin kwoty do zwrotu. TP SA odwołała się od tych decyzji do Sądu Antymonopolowego. Ewentualne, niekorzystne dla TP SA, orzeczenia w tych sprawach wymieniane są w materiałach opracowywanych przez Spółkę jako zagrożenia dla przyszłego wyniku operacyjnego i jej sytuacji finansowej.

Minister Skarbu Państwa nie mógł - jak wykazały badania kontrolne - uwzględnić w procesie prywatyzacji TP SA środków na zwrot gminom nakładów inwestycyjnych wniesionych do tego przedsiębiorstwa na rozbudowę sieci telekomunikacyjnych, co było przedmiotem dezyderatu nr 2 sejmowej Komisji Skarbu Państwa, Uwłaszczenia i Prywatyzacji do Rady Ministrów, uchwalonym na posiedzeniu w dniu 22 kwietnia 1998 r. Ustawa budżetowa na 1998 r. nie przewidywała, aby część środków uzyskanych z prywatyzacji TP SA została przeznaczona na zwrot gminom ww. nakładów inwestycyjnych. Minister Skarbu Państwa nie mógł więc dokonać takich wydatków ze środków pochodzących z wpływów ze sprzedaży akcji Spółki w ofercie publicznej.

Również inne regulacje ustawowe nie przewidują takiej możliwości. Zasady uczestnictwa gmin we wspólnych inwestycjach były uzgadniane z TP SA i w związku z powyższym to Spółka jest podmiotem właściwym do rozliczania wspomnianej współpracy. Zobowiązania te nie leżą po stronie Skarbu Państwa.

Konsekwencją dotychczasowej monopolistycznej pozycji TP SA jest struktura stosowanych przez nią opłat za usługi. Nerozwiązanym dotychczas problemem jest brak powiązania taryf z rzeczywistymi kosztami świadczenia poszczególnych usług. Pomimo postulatów UOKiK, zaleceń OECD, a także wniosków pokontrolnych NIK w sprawie powiązania opłat z rzeczywistymi kosztami świadczenia poszczególnych usług, TP SA nie dokonała dotychczas rebalansowania taryf poprzez separację i alokację kosztów. Osiągnięcie zrównoważonej struktury taryfowej przewidywane jest przez Prezesa Zarządu Spółki dopiero na 2003 r. i będzie związane z dalszym, znacznym podwyższaniem abonamentu przy jednoczesnym obniżaniu opłat długodystansowych i międzynarodowych. Założeniem polityki taryfowej TP SA jest osłabianie niekorzystnego wpływu podwyżek części usług dla abonentów i wprowadzenie jak najszybciej zróżnicowanych planów taryfowych, w których zróżnicowane zostaną zarówno opłaty stałe jak i opłaty za ruch. Dążenie do powiązania opłat z kosztami świadczenia usług związane wynika ze zobowiązania zawartych w umowie Telekomunikacyjnej³⁷, a dotyczących :

- sporządzenia kalkulacji usług o charakterze powszechnym oraz dzierżawy łączy telekomunikacyjnych w terminie 2 lat od podpisania umowy,
- systematycznego zmieniania struktury cen usług telekomunikacyjnych w dążeniu do osiągnięcia struktury cen występujących w krajach OECD.

Pomimo prowadzonego przez TP SA procesu rebalansowania taryf, dotychczasowe działania w sferze restrukturyzacji taryf nie są wystarczające. Jest to, w opinii UOKiK, przede wszystkim skutkiem braku stosownych mechanizmów regulacji działania TP SA oraz opóźnień w rzeczywistej demonopolizacji sektora telekomunikacji.

Skutki zmian taryfowych dokonywanych przez TP SA w badanym okresie były różnokierunkowe. Wzrost opłaty za abonament miesięczny o 50% wraz z likwidacją wszystkich (20) bezpłatnych jednostek taryfikacyjnych oraz 85% wzrost opłaty za jednostkę taryfikacyjną, a także 15% wzrost opłaty za dostęp do sieci oraz 54% wzrost opłat za dzierżawę sieci, były w skutkach niekorzystne dla klientów TP SA. Korzystne zmiany z tego punktu widzenia przyniosło natomiast obniżenie z 0,78 zł do 0,64 zł opłaty za 1 minutowe połączenie w ruchu międzymiastowym, utrzymanie niezmiennych cen w ruchu międzynarodowym oraz wprowadzenie dodatkowego okresu ulgowego za połączenie w czasie poza szczytem oraz dodatkowo obniżonych opłat weekendowych.

Problem dostosowania cen usług do rzeczywiście ponoszonych kosztów jest szczególnie istotny z punktu widzenia zapewnienia warunków swobodnej konkurencji

³⁷ jaką Spółka zawarła w dniu 17 września 1998 r. z Ministrem Łączności,

w branży. Przy braku innych ograniczeń, umożliwi to korzystającym z usług telekomunikacyjnych - dokonanie wyboru operatora najtańszego, czyli ponoszącego najniższe koszty, a więc najbardziej efektywnego.

Restrukturyzacja TP SA W 1995 roku, przy aprobacie Rady Ministrów, został rozpoczęty proces restrukturyzacji, który miał na celu dostosowanie TP SA do działania na wolnym rynku usług telekomunikacyjnych poprzez jej przekształcenie w strukturę korporacyjną. „Kierunki Zmian Strukturalnych w Polskiej Telekomunikacji” postulowały dalszą komercjalizację TP SA i jej przekształcenie w korporację jednostek pod nadzorem strategicznym i kapitałowym TP SA. Wielkość udziału SP w poszczególnych jednostkach korporacji miała być zróżnicowana:

- w obszarze sieci międzynarodowej przewidywano działalność TP SA z wyłącznym kapitałem państwowym,
- w obszarze sieci międzymiastowej przewidywano udział innych podmiotów krajowych,
- w obszarach sieci lokalnych i usług zakładano swobodę form organizacyjnych i własnościowych.

Rozwijając koncepcję korporyzacji przedstawioną w „Kierunkach.....” Spółka wypracowała model holdingu, w którym TP SA obejmowałaby kluczowe, strategiczne obszary działalności, decydujące o jej pozycji rynkowej, zaś obszary działalności pomocniczej i wspomagającej byłyby wydzielane w postaci „spółek-córek” lub zastępowane świadczeniem usług przez podmioty rynkowe. Działania restrukturyzacyjne prowadzono w dwojaki sposób, tj. w oparciu o pracowników własnych i kadre TP SA lub przy udziale doradcy zewnętrznego.

Działania restrukturyzacyjne realizowane siłami własnymi charakteryzowały się stosunkowo niskimi kosztami i prowadzone były od 1995 r. Wyodrębnienia wybranych dziedzin i obszarów działalności TP SA w postaci jednostek organizacyjnych lub samodzielnych podmiotów gospodarczych przygotowywane były przez 28 zespołów zadaniowe, powołane na wniosek kierowników jednostek organizacyjnych TP SA spośród pracowników Spółki zainteresowanych wyodrębnieniami. W rezultacie prac zespołów projektowo-wdrożeniowych TP SA utworzyła w 1999 r. dwie spółki zależne (PeBeTel, Netbud), których przedmiot działania określono jako projektowanie, budowa, remonty i modernizacja sieci telekomunikacyjnych. Zarząd Spółki podjął ponadto w grudniu 1999 r. uchwałę o powołaniu spółki zależnej TELMED, która zajmowałaby się usługami ochrony zdrowia. Kontynuowane były przygotowania

dotyczące dalszych 11 wyodrębnień, 10 zespołów wstrzymało prace, a prace 5 zespołów nie będą kontynuowane. Łączne koszty ww. prac (z uwzględnieniem kosztów związanych z funkcjonowaniem zespołów) zamknęły się kwotą ok. 406 tys. zł netto.

Działania unifikacyjne jednostek TP SA polegały na wewnętrznym wydzieleniu pionów usługowo-marketingowych, technicznych i ekonomiczno-finansowych z jednoczesnym przypisaniem zadań do komórek powielarnych na wszystkich szczeblach zarządzania:

- w lipcu 1995 r. nastąpiła zasadnicza unifikacja Rejonów Telekomunikacji,
- w marcu 1996 r. nastąpiła unifikacja Dyrekcji,
- w końcu 1996 r. dokonano unifikacji Zakładów Radiokomunikacji i Teletransmisji,
- dokonano podziału obszarów działania pomiędzy Zakładami Telekomunikacji a Zakładami Radiokomunikacji i Teletransmisji w zakresie utrzymania sieci teletransmisyjnej,
- w kwietniu 1997r. dokonano unifikacji Zakładów Telekomunikacji.

W 1998 roku nastąpiła zmiana systemu zarządzania TP SA polegająca na rozdzieleniu funkcji zarządzania strategicznego od operacyjnego. Zadania Zarządu obejmowały zarządzanie strategiczne (tj. określanie strategii Spółki, zatwierdzanie planu ekonomiczno-finansowego, ustalanie wielkości nakładów inwestycyjnych, zaciąganie kredytów i innych zobowiązań majątkowych, zatwierdzanie regulaminów świadczenia usług, zatwierdzanie polityki cenowej, ustalanie polityki kadrowej i zasad wynagradzania, określanie polityki i zasad współpracy z operatorami, podejmowanie decyzji dotyczących tworzenia, przekształcania i likwidowania jednostek organizacyjnych TP SA). Zarządzanie operacyjne powierzono zaś 6 Dyrektorom wykonawczym, kierującym odpowiednimi pionami w Dyrekcji Spółki (Marketing, Eksploatacja i Rozwój Techniczny, Finanse, Zasoby Ludzkie, Obsługa Zarządu, Systemy Informatyczne).

Przewidując zwiększenie konkurencji na rynku telekomunikacyjnym, wynikające z demonopolizacji usług, Zarząd TP SA zdecydował (uchwała nr 57/98 z dnia 3 marca 1998 r.) o zleceniu zewnętrznemu doradcy wykonania prac, określonych jako „Zmiany struktury organizacyjnej w TP SA, ze szczególnym uwzględnieniem systemu zarządzania przedsiębiorstwem Spółki, zmierzające do usprawnienia działalności i efektywności Spółki”. Zakładono ich przeprowadzenie w 3 fazach: analiza aktualnego stanu, określenie harmonogramu i zakresu zmian, wdrożenie. Realizację całości prac powierzono firmie McKinsey & Company Poland Sp. z o.o., wyłonionej w przetargu

na realizację pierwszej fazy, tj. opracowania audytu organizacyjnego. Łączna kwota wynagrodzenia wykonawcy wyniosła 15.266.120 zł brutto i dotyczyła 3 umów:

- z dnia 9 czerwca 1998 r., której przedmiotem było opracowanie „Audytu organizacyjnego” za kwotę 1.844.640 zł,
- z dnia 30 października 1998 r., której przedmiotem było szczegółowe opracowanie struktury organizacyjnej Pionu Obsługi Klientów Kluczowych i Pionu Obsługi Firm oraz przygotowanie nowej struktury działania i opracowanie planu restrukturyzacji, za kwotę 7.320.000 zł,
- z dnia 17 czerwca 1999r., której przedmiotem było świadczenie usług doradczych, mających na celu wdrożenie w Spółce nowej struktury organizacyjnej, za kwotę 6.101.480 zł.

Ponadto TP SA zawarła z McKinsey & Company Poland Sp. z o.o. jeszcze 4 umowy, dotyczące wykonania innych prac, na łączną kwotę 29.437.380 zł:

- umowę z dnia 17 czerwca 1999 r. na opracowanie „Programu zmian TP SA” – program obsługi kluczowych klientów,
- umowy z dnia 26 lutego oraz z 2 września 1999 r. na „Opracowanie planu działań regulacyjnych TP SA” oraz przekazanie praw autorskich,
- umowa z dnia 26 lutego 1999 r. na opracowanie „Kalkulacji kosztów przyrostowych – Faza 1”, mających na celu wsparcie TP SA w opracowaniu stawek rozliczeniowych opartych na kosztach.

Łączne wynagrodzenie McKinsey & Company Poland Sp. z o.o. za wykonanie ww. 7 umów określono na 44.703.500 zł. Izba zwraca uwagę, że tylko pierwsza umowa, na kwotę stanowiącą zaledwie 4,1% całości wynagrodzenia, została zawarta w wyniku postępowania przetargowego, zaś samo postępowanie przetargowe obarczone było poważnymi uchybieniami. Wbrew postanowieniom regulaminu przetargowego, przewidującego odmowę zakwalifikowania do dalszego postępowania ofert nieczytelnych lub budzących uzasadnione wątpliwości, co do ich treści, Komisja Przetargowa zwróciła się do niektórych oferentów (w tym McKinsey & Company Poland Sp. z o.o.) o uzupełnienie ofert lub wyjaśnienie niejasności. Wymieniona wyżej firma uzyskała zlecenie TP SA, mimo iż jej oferta była zdecydowanie droższa od pozostałych, a także uzyskała najniższą ocenę merytoryczną, spośród 3 ofert zakwalifikowanych do dalszego postępowania. Kontrola wykazała również uchybienie ze strony Komisji Przetargowej TP SA, polegające na błędnym podliczeniu wyników punktacji oferentów, w pierwszym etapie postępowania przetargowego. Wobec wskazanych powyżej nieprawidłowości, Izba nie uznała za wiarygodne wyjaśnień Prezesa Zarządu Spółki, iż wybór McKinsey & Company Poland Sp. z o.o. był

spowodowany zaprezentowaniem przez tego oferenta najszerszego i najbardziej szczegółowego zakresu prac oraz opisu stosowanej metodologii. Stwierdzenie prezesa, że większość członków Komisji Przetargowej uznała wyższość merytorycznego składnika omawianej oferty, w zakresie doświadczenia i renomy w branży telekomunikacyjnej, nie znajduje potwierdzenia w punktacji oceny merytorycznej rozpatrywanych ofert.

McKinsey & Company Poland Sp. z o.o. w „Audycie organizacyjnym” zdiagnozowała sytuację Spółki, powtarzając w części krytyczne spostrzeżenia zawarte we wcześniejszych opracowaniach sporządzanych przez Ministerstwo Łączności, Komisję ds. Restrukturyzacji oraz Zespół Ekspertów. Doradca zaproponował zmianę organizacji Spółki, polegającą na stworzeniu 4 pionów obsługi klientów (pionów biznesowych), wspieranych przez pionów technicznych i korzystające ze wsparcia centralnych funkcji pomocniczych. Dla zachowania zgodności pionów obsługi klientów z pionem sieci rekomendowano stworzenie 3 regionów, chociaż rozpatrywano także inne warianty zawierające od 3 do 6 regionów. W programie realizacji zmian oraz szczegółowych harmonogramach poszczególnych projektów przewidywano wdrożenie nowej struktury organizacyjnej do dnia 31 marca 1999 r.

Ze względu na stanowcze protesty niektórych central związkowych, uległ zmianie (w stosunku do propozycji doradcy) kształt rozwiązań organizacyjnych, określony w porozumieniu z dnia 5 listopada 1999 r., zawartym pomiędzy Zarządem TP SA a centralami związkowymi, a następnie w projekcie regulaminu organizacyjnego. Termin ich wdrożenia został przesunięty na 1 lipca 2000 r. Najistotniejszym odstępstwem od proponowanej struktury było utrzymanie podziału terytorialnego wewnątrz pionów na 10 Regionów, tj. powtarzającego obowiązujący w TP SA podział na 10 Okręgów, co Prezes Zarządu uzasadniał koniecznością utrzymania spokoju społecznego i konsensusu z organizacjami związkowymi, artykułującymi potrzebę wykorzystania istniejących w TP SA kadr.

Wyjaśnienia Prezesa Zarządu, który tłumaczył opóźnienie wdrożenia jak i zmiany koncepcji podziału terytorialnego protestami central związkowych wskazują, że nie uzyskano dostatecznego poparcia dla zmian, chociaż budowanie poparcia dla tychże zmian, stanowiło element umowy z McKinsey & Company Poland Sp. z o.o. z dnia 30 października 1998 r. Przesunięcie terminu wdrożenia nowej organizacji pozbawiło uzasadnienia umowę z dnia 17 czerwca 1999 r., bowiem jej istota polegała na przygotowaniu, koordynacji i nadzorze nad wdrożeniem nowej organizacji. Prawidłowym tokiem postępowania, zdaniem Izby, byłoby :

- uzyskanie poparcia dla zmian przed podpisaniem umowy o wdrożeniu co dałoby możliwość dokonania ewentualnych korekt projektu,
- nadanie umowie charakteru umowy o dzieło, z uzależnieniem zapłaty wynagrodzenia od skutecznego wprowadzenia zmian.

Powyższe argumenty, a w szczególności :

- nierzetelne przeprowadzenie przetargu, w wyniku którego podpisano pierwszą umowę,
- fakt powierzenia dalszych prac firmie McKinsey & Company Poland Sp. z o.o. w sześciu umowach bez przeprowadzenia przetargu,
- charakterystyczne dla wszystkich umów postanowienia pozbawione cech umowy o dzieło,
- ponawianie umów w każdym z obszarów zaangażowania McKinsey & Company Poland Sp. z o.o.,

stanowią podstawę negatywnej oceny przez NIK całokształtu współpracy TP SA z McKinsey & Company Poland Sp. z o.o. Izba zwraca ponadto uwagę, że szczególnie przy takiej skali przedsięwzięć, należy wyjątkowo starannie dbać o unikanie sytuacji korupcjogennych.

Pomimo wyjątkowo dużej łącznej wartości zamówienia, nie zadbano przy jego udzielaniu o wyeliminowanie czynników sprzyjających zjawiskom patologicznym wymienianym w opracowaniach poświęconych korupcji, do których należy zaliczyć: udzielanie zamówień bez stosowania trybów konkurencyjnych, tryby negocjacyjne jako podatne na patologie, manipulowanie kryteriami oceny w przetargach, nieprawidłowości w działaniu komisji przetargowych, iluzoryczną odpowiedzialność za naruszenia przepisów przy udzielaniu zamówień. Powyższej oceny nie zmienia fakt, że Spółki nie obejmuje ustawa o zamówieniach publicznych.

Inwestycje, emisja obligacji Zakładane w programach rozwojowych dostosowanie Spółki do działania w warunkach swobodnej konkurencji wymagało utrzymania wysokiej dynamiki przyrostu liczby abonentów, modernizacji przestarzałych linii i central, poszerzenia oferty o nowoczesne usługi, a także usprawnienia i unowocześnienia systemu rozliczeń z kontrahentami oraz unowocześnienia wewnętrznego systemu informacji zarządczej. Osiągnięcie tych celów wymaga zrealizowania szeroko zakrojonego programu inwestycyjnego, szacowanego w latach 1995 – 2008 na łączną kwotę około 50.000 mln zł. Zadania inwestycyjne planowane były w Spółce w corocznie korygowanych planach trzyletnich oraz w planach rocznych. W okresie 1995 – 1999 r. planowane zadania inwestycyjne nieznacznie przekraczano, zaś Spółka uzyskiwała w tym czasie ulgę w podatku dochodowym w wysokości 2.100

mln zł. Około 90% nakładów inwestycyjnych dotyczyło przedsięwzięć w dziedzinie telefonii. Podstawowym źródłem finansowania nakładów inwestycyjnych były środki własne: w 1995 r. stanowiły one 65,8%, w 1996 r. 81,2%, w 1997 r. 66,2%, w 1998 r. 63,7%, w 1999 r. (do dnia 31 lipca 1999 r.) 63,2%. W 1999 r. rozpoczęto finansowanie nakładów inwestycyjnych środkami uzyskanymi z emisji obligacji, których udział w finansowaniu rocznych inwestycji wyniósł ok. 34%.

Zaakceptowana przez Radę Ministrów, w dniu 16 czerwca 1998 r., strategia I etapu prywatyzacji TP SA dopuszczała finansowanie programu inwestycyjnego Spółki na drodze emisji akcji oraz obligacji, co uzasadniano brakiem możliwości sfinansowania wszystkich inwestycji Spółki środkami możliwymi do uzyskania z polskiego systemu bankowego. Przesądając o emisji obligacji argumentowano, że nie wpłynie ona negatywnie na bezpieczeństwo finansowe Spółki, a emisja akcji mogłaby niekorzystnie wpłynąć na sprzedaż przez SP istniejących akcji Spółki. Na wniosek Zarządu Spółki i za aprobatą Rady Nadzorczej Minister SP wyraził zgodę na emisję obligacji TP SA:

- serii A, na kwotę nie przekraczającą równowartości 1 miliarda dolarów amerykańskich, z maksymalnym terminem wykupu 30 lat i oprocentowanych nie wyżej niż 15% rocznie - podejmując w dniu 23 września 1998 r. jako WZ Spółki stosowną uchwałę,
- serii B-H, na łączną kwotę nie przekraczającą równowartości 1 miliarda dolarów amerykańskich z maksymalnym terminem wykupu 30 lat i oprocentowanych nie wyżej niż 15% rocznie - w dniu 17 czerwca 1999 r.

Celem emisji, było uzyskanie po niskim koszcie całkowitym środków finansowych, (przeznaczonych na finansowanie programu inwestycyjnego i restrukturyzację zadłużenia krótkoterminowego), zwiększenie elastyczności struktury operacyjnej i finansowej Spółki oraz minimalizacja kosztów finansowych. Zakładane korzyści polegały na polepszeniu płynności finansowej Spółki w wyniku uzyskania łatwiejszego dostępu do międzynarodowych rynków finansowych i wykorzystania momentu sprzyjającej koniunktury rynkowej.

Emisji imiennych, niezabezpieczonych obligacji TP SA, dokonano zgodnie z warunkami zawartymi w ww. uchwałach WZ Spółki. Nabywcą imiennych, niezabezpieczonych obligacji zostały TPSA Finance BV (utworzona przez TP SA) i TPSA Eurofinance BV (utworzona przez TPSA Finance BV) – spółki prawa holenderskiego. Środki finansowe, uzyskane przez te spółki z emisji papierów wartościowych na rynkach międzynarodowych, pozwoliły im na sfinansowanie zakupu obligacji. Utworzenie tych wyspecjalizowanych podmiotów finansowych miało na celu

poszerzenie rynków zbytu papierów dłużnych, ze względu na korzystne warunki ich nabywania dla inwestorów międzynarodowych. Koszt pozyskania środków finansowych przez te 2 podmioty był niższy, niż w sytuacji bezpośredniej sprzedaży obligacji przez TP SA na rynkach międzynarodowych, ponieważ Holandia zawarła korzystniejsze niż Polska umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania. TP SA udzieliła nabywcom obligacji gwarancji (wymaganej przez banki organizujące emisje), obejmującej kwoty z tytułu wykupu obligacji oraz odsetek, a także zwrotu kosztów i wydatków poniesionych w związku z emisją papierów dłużnych oraz osiągnięcia przez TPSA Finance BV oraz TPSA Eurofinance BV odpowiedniego, minimalnego poziomu zysku.

W wyniku emisji obligacji o wartości nominalnej 1.000 mln dolarów amerykańskich w grudniu 1998 r. (okres wykupu: 5 lat dla 20% obligacji, 10 lat dla pozostałych) oraz o wartości 500 mln Euro w październiku i grudniu 1999 r. (z okresem wykupu 5 lat) Spółka uzyskała kwotę 5.568,9 mln zł. Koszty związane z emisją wyniosły 80,6 mln zł (1,43% w stosunku do wartości nominalnej), z czego kwotę 60,8 mln zł (1,08% wartości nominalnej) stanowiła różnica pomiędzy wartością nominalną, a wartością emisyjną (ceną) obligacji. Środki uzyskane z emisji Spółka rozdysonowała zgodnie z celami emisji określonymi w uchwałach WZ, przeznaczając:

- 33,1% na restrukturyzację zadłużenia,
- 30,6% na finansowanie zadań inwestycyjnych,
- 14,8% na zwiększenie środków obrotowych,
- 10,7% na inwestycje kapitałowe,
- 3,2% na spłatę odsetek za pierwszy rok odsetkowy obligacji serii A.

Sprawne przygotowanie i przeprowadzenie emisji obligacji, w tym utworzenie dwóch wyspecjalizowanych spółek zależnych, pozwoliło TP SA na pozyskanie znaczących środków finansowych, bez których niemożliwa byłaby realizacja szeroko zakrojonego programu inwestycyjnego.

Niezależnie od pozytywnych skutków, emisja obligacji spowodowała 2,7 krotny wzrost zobowiązań długoterminowych Spółki i w przypadku pogorszenia koniunktury gospodarczej, radykalnego spadku wartości złotego lub nie uzyskiwania zakładanych przez TP SA wyników finansowych może doprowadzić do trudnej sytuacji płatniczej w momencie wykupu obligacji.

III. POSTĘPOWANIE KONTROLNE I DZIAŁANIA PODJĘTE PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI

Zasięganie dodatkowych informacji

W związku z prowadzoną kontrolą umożliwiono b. Wicepremierowi i Ministrowi Skarbu Państwa oraz b. Ministrowi Przekształceń Własnościowych, a następnie Sekretarzowi Stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa, stosownie do art. 41 ustawy o NIK, złożenie pisemnych oświadczeń w sprawach dotyczących przedmiotu kontroli.

Informacja o zagrożeniu powstania szkody

W związku z powstaniem zagrożenia nieuzasadnionego wydatku z budżetu państwa w wysokości 6.771.000 zł, dotyczącego prowizji należnej za nieodpłatne udostępnienie akcji pracownikom TP SA, Poczty Polskiej i innym uprawnionym osobom, kontrolerzy NIK - działając na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy o NIK - poinformowali pisemnie Ministra Skarbu Państwa o tym niebezpieczeństwie w dniu 16 listopada 1999 r.

Wystąpienia pokontrolne

Wystąpienia pokontrolne skierowano do kierowników skontrolowanych jednostek. Poinformowano nadto Prezesa Rady Ministrów o odmowie udostępnienia kontrolerom dokumentów przez Schroder Polska Sp. z o.o.

W związku z wynikami kontroli, Najwyższa Izba Kontroli przekazała następujące wnioski:

1. Do Ministra Skarbu Państwa o:

- podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie zbędnego pośrednictwa przy zawieraniu przez MSP z biurami maklerskimi umów o udostępnienie akcji uprawnionym pracownikom,
- podjęcie działań w celu formułowania, przez komisje przetargowe i departamenty prowadzące zamówienia publiczne, takich kryteriów oceny ofert, które zapewnią wybór oferty najkorzystniejszej m.in. z punktu widzenia kosztów ponoszonych przez Skarb Państwa, lub - w przypadku oceny kosztów ponoszonych łącznie przez Skarb Państwa i podmiot prywatyzowany - objęcie ofertą cenową wszystkich zadań przewidzianych do wykonania,
- wzmoczenie nadzoru nad działalnością komisji przetargowych, w celu zapewnienia przejrzystości postępowania i wyboru oferty jednoznacznie najkorzystniejszej dla Skarbu Państwa, w tym wprowadzenie zasady w procedurach przetargowych obowiązujących w MSP, iż jeżeli Zespół Arbitrów w UZP w postępowaniu odwoławczym od decyzji zamawiającego w sprawie wyboru najkorzystniejszej oferty orzeknie dokonanie ponownej oceny złożonych ofert, np. z powodu naruszenia warunków SIWZ lub ustawy o zamówieniach publicznych, to powinna jej dokonać komisja przetargowa w zmienionym składzie (zasada maksymalizacji obiektywizmu oceny),
- niepodejmowanie przez Ministra SP jako organu wykonującego prawa z akcji/udziałów w jsSP (nadzór właścicielski) decyzji zobowiązujących te spółki do zawierania umów-zleceń ze wskazanym kontrahentem, co stawia je w niekorzystnej sytuacji negocjacyjnej w fazie ustalania warunków tych umów.

2. Do Zarządu TP SA o:

- kształtowanie stosunków z kontrahentami w równoprawny sposób tj. bez stosowania praktyk monopolistycznych,
- dążenie do ściślejszego uzależnienia wynagrodzeń kadry zarządzającej od wyników ekonomicznych Spółki oraz zmniejszenie wewnętrznych dysproporcji płacowych,

- stosowanie reguł konkurencyjności przy udzielaniu zamówień oraz ograniczanie zlecenia firmom doradczym prac o charakterze jedynie planistycznym lub koncepcyjnym, na rzecz działań o charakterze wdrożeniowym,
- opracowanie awaryjnego planu finansowania działalności, który pozwoliłyby uniknąć lub zmniejszyć zagrożenia dla bezpieczeństwa finansowego Spółki w przypadku ewentualnego zbiegu niekorzystnych dla niej zjawisk,
- rozważenie opłacalności wnoszenia apelacji od decyzji UOKiK, skutkujących w przypadku ich odrzucenia dodatkowymi kosztami przegranych procesów i szukanie możliwości wcześniejszego, polubownego załatwiania spraw.

**Zastrzeżenia do
wystąpień
pokontrolnych**

1. Ze Schroder Polska Sp. z o.o. wpłynęły - w dniach 31 stycznia i 10 lutego 2000 r. - zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego z dnia 20 stycznia 2000 r. Przyjęcia zastrzeżeń Dyrektor DSPiP NIK odmówił, ze względu na ich uchybienia formalne.
2. Zarząd TP SA zgłosił zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, któremu zarzucił błędną ocenę stanów faktycznych i wynikających z nich ocen w

sprawach:

- niedokonania przez TP SA rebalansowania taryf przez separację i alokację kosztów i wykorzystywania przy tym bardzo silnej, a do niedawna monopolistycznej pozycji na rynku,
- drastycznego przekroczenia maksymalnego pułapu wynagrodzeń na najwyższych szczeblach zarządzania w Spółce w porównaniu do poziomu określonego ustawą z dnia 3 marca 2000 r. o wynagrodzeniu niektórych osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi oraz przyrostu wynagrodzeń w Spółce w latach 1995-1999,
- przeprowadzenia przetargu na wybór wykonawcy opracowania „Analiza aktualnego stanu struktury organizacyjnej TP SA ze szczególnym uwzględnieniem systemu zarządzania przedsiębiorstwem Spółki i wskazanie doraźnych obszarów zmian oraz kierunków zmian docelowych” (umowa z McKinsey & Company Poland).

Ponadto w zastrzeżeniach zakwestionowano wniosek dotyczący opracowania przez Spółkę awaryjnego planu finansowania z powodu nieznamości przez Spółkę korzystniejszych źródeł finansowania oraz tym, że w 1998 r. poziom zaangażowania polskich banków w finansowanie TP SA uniemożliwiał im udzielanie Spółce dalszych kredytów.

Zastrzeżenia Zarządu TP SA do wystąpienia pokontrolnego zostały w całości oddalone przez Komisję Odwoławczą, powołaną przez Dyrektora DSPiP NIK, jako bezzasadne, tj. poparte argumentacją nie zmieniającą ocen dokonanych w wystąpieniu pokontrolnym. Komisja Odwoławcza podtrzymała ocenę o nieprawidłowo przeprowadzonym przetargu na audyt organizacyjny i negatywną ocenę całokształtu współpracy TP SA z McKinsey & Company Poland Sp. z o.o., z którą zawarto siedem umów na łączną kwotę ok. 44,7 mln zł w tym tylko pierwsza, na kwotę stanowiącą zaledwie 4,1% całości wynagrodzenia, poprzedzona była przetargiem. Komisja podtrzymała także ocenę o nadmiernym wykorzystywaniu przez TP SA dominującej pozycji na rynku, a także o rażąco wysokim poziomie płac na najwyższych szczeblach zarządzania Spółki oraz o tempie jego przyrostu, nie mającym uzasadnienia w wynikach ekonomicznych Spółki. Również wniosek o konieczności podjęcia działań prowadzących do zwiększenia bezpieczeństwa finansowego firmy został podtrzymany, jako uzasadniony w świetle zwiększenia zadłużenia spowodowanego dokonanymi i planowanymi w przyszłości emisjami obligacji. W dniu 24 sierpnia 2000 r. uchwała Komisji Odwoławczej została zatwierdzona przez Wiceprezesa NIK.

**Wykonanie
wniosków NIK**

Odpowiadając na wystąpienie pokontrolne z dnia 18 lipca 2000 r. Minister Skarbu Państwa poinformował Izbę pismem z dnia 29 sierpnia 2000 r. o realizacji wszystkich wniosków zawartych w wystąpieniu oraz podjęciu następujących działań:

- umowy o doradztwo w procesach prywatyzacyjnych, zawierane po 2 lipca 1999 r. nie przewidują wykonania czynności związanych z udostępnieniem akcji uprawnionym pracownikom,
- zobowiązano właściwe merytorycznie departamenty do bezwzględnego konsultowania się z Biurem ds. Udostępniania Akcji w zakresie przygotowania i negocjowania zawieranych umów,
- kryteria ocen merytorycznych będą formułowane tak, aby umożliwić wybór oferty najlepszej pod względem merytorycznym,
- ofertą cenową będą obejmowane wszystkie czynności przewidziane do wykonania przez doradcę w czasie realizacji prywatyzacji,
- postępowania przetargowe będą prowadzone w sposób pozwalający na wyłonienie ofert najkorzystniejszych pod względem kosztów ponoszonych przez Skarb Państwa,
- jeżeli w przyszłości Zespół Arbitrów UZP wyda wyrok nakazujący ponowną ocenę ofert, ocena zostanie dokonana przez Komisję Przetargową w zmienionym składzie,
- decyzja zobowiązująca TP SA do zawarcia umowy o doradztwo w sprawie zorganizowania kampanii promocyjno- informacyjnej ze wskazanym kontrahentem była jednostkowa, zaś uwagi NIK w tej sprawie będą w przyszłości wykorzystane,
- Schroder Polska Sp. z o.o. poinformował MSP, iż w uzgodnieniu z podwykonawcą potwierdza zasadę, że podstawę naliczenia prowizji za „ofertę pracowniczą” skierowaną do pracowników TP SA będzie wartość nominalna akcji na dzień podpisania umowy, a więc sprzed zmian kapitału akcyjnego Spółki. Kwestią otwartą pozostaje fakt znacznego zwiększenia liczby osób uprawnionych do nieodpłatnego otrzymania akcji TP SA, poprzez dodanie pracowników poczty. W związku z powyższym Schroder Polska Sp. z o.o. proponuje rozważenie zwiększenia wynagrodzenia za transzę pracowniczą proporcjonalnie do wzrostu liczby uprawnionych pracowników.

**Zawiadomienie
do organów ścigania**

W związku ze stwierdzeniem faktów uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa, NIK opracowuje na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy o NIK:

- 2 zawiadomienia do Prokuratury Rejonowej Warszawa Śródmieście, w sprawie nieprawidłowości w działaniu komisji przetargowych przy wyborze doradców prywatyzacyjnych Ministra Skarbu Państwa, których skutkiem jest wypłata przez Skarb Państwa firmom doradczym wynagrodzeń zawyżonych o 27.483.213 zł, tj. o czyny z art. 296 § 4 Kodeksu karnego.
- 2 zawiadomienia do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych przy Ministrze Skarbu Państwa, w sprawie nieprawidłowości w działaniu komisji przetargowych powołanych w celu udzielenia zamówienia publicznego, których skutkiem jest wypłata przez Skarb Państwa firmom doradczym wynagrodzeń zawyżonych o 27.483.213 zł, tj. o czyny z art. 138 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 155, poz. 1014 ze zm.).

Dyrektor
Departamentu Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Akceptuję:
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Ryszard Szyc

Jacek Uczkiewicz

Zatwierdzam:

Prezes

Najwyższej Izby Kontroli

2000.10.30

Janusz Wojciechowski